

TAKTABÁJ

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017.

TISZTELT TAKTABÁJ!

TISZTELT ÉRDEKLŐDŐK ÉS ÉPÍTKEZŐK!

*„Szülőföldem szép határa!
Meglátlak e valahára?
A hol állok, a hol megyek,
Mindenkor csak feléd nézek.”*

(Kisfaludy Károly: Szülőföldem szép határa!)

TAKTABÁJ
TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017.

A művészet és a tudomány kettősségét alkotja az építészet. Részben racionális követelményeknek kell megfelelnie, hiszen elsősorban a funkciónak és a rendeltetésnek van alárendelve. Ellenben, mint térbeli forma, az építész szubjektív alkotómunkájának eredménye.

Művészet azért, mert hasonlóan egy festőhöz, vagy egy zeneszerzőhöz, az építész is minden tudását, tapasztalatát, erejét és önmagából egy darabot belead abba, hogy tökéletes művet alkosson. Megalkotni egy egyszerű épületet nem nehéz, de mindezt úgy tervezni, hogy a környezetet, az embereket, a múltat, jövőt és még rengeteg egyéb dolgot figyelembe veszi egy építész, azt csak művészi szinten lehet.

A Kézikönyv és az erre alapuló településképi rendelet (a településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény) segít abban, hogy a településen élő emberek, jobban vigyázzanak a helyi értékekre és megismerjék őseik életét. A Község, biztos pont mindenki számára. Ahol jó élni, dolgozni, tanulni, pihenni ahová mindig jó haza térni. Környezetünk általunk, velünk együtt él, fejlődik, úgy, amerre mi tudatosan vagy éppen tudat alatt formáljuk. Ezért fektetünk nagy hangsúlyt az épített és természeti értékek megőrzésével összhangban álló tudatos és ütemezett fejlesztésekre.

A település bemutatására hivatott színes képvilággal gazdagított kézikönyv egységben tárja az olvasók elé Taktabáj szépségét és rejtett kincseit. Széles skálában mutat példákat a lakóházak, udvarok, előkertek megtervezéséhez, miközben bemutatja mindennapjaink színvonalát.

A kézikönyv tükröt mutat elénk, mely által még szebbé, még harmonikusabbá, még egységesebbé formálhatjuk Taktabáj Községet.

Virág Zoltánné
polgármester

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	2
2. Taktabáj bemutatása, <i>általános</i> településkép, településkarakter	5
3. Örökségünk a településkép szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők	10
4. Településképi szempontból meghatározó területek Taktabájon <i>eltérő</i> karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával Településközpont Falusias lakóterület Gazdasági terület Beépítésre nem szánt terület	17
5. Ajánlások a településkép minőségének formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató: Telepítés Terepalakítás Magasság Tetőhajlásszög Tetőforma Szín Tornácok Ajtók, ablakok Homlokzatképzés, anyaghasználat Részletek Kerítések, térfalak Kertek közterületek településképi útmutatója Utcák Közterek, közparkok, közkertek	27
6. Jó példák: épületek, építészeti részletek épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása	52
7. Jó példák: sajátos építményfajták sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések	57

BEVEZETÉS

„Mert a legnagyobb örökség, amit adni lehet az utódnak, az otthon. Egy ház, akármilyen ház. De amelyiknek falát aggodás, szeretet, gondoskodás s a jövődők bizakodó hite emelte föl. És fák. Amiket nem azért ültetett valaki, hogy hasznukat lássa. Nem is azért, hogy önmagát mulattassa velük. Hanem azért, mert szépségre és jövőre gondolt, békességre gondolt és a lelke tele volt derűvel. És ültette, egyszerűen azért, mert szerette a fát és a fákon keresztül akarta elmondani mindazt, ami az otthonban kapcsolatban felgyűlt benne s amiket szavakba önteni nem tudott.”

Wass Albert

Az építészetet szokás megfagyott zeneként emlegetni. És valóban nagyon sok hasonlóságot találhatunk egy zenemű és az építészet között.

Az építészet sokszínűségét adja a változatos utcák, terek, épületek sokasága, mint egy zenekarban a sokféle hangszer: vonósok, fúvósok, ütős hangszerek. Ugyanakkor, ha ezek egymásra tekintet nélkül zenélnek, lehet külön-külön még szép dallam is, amit játszanak, az összkép hamis.

Ugyanígy a házak is lehetnek eltérőek egymástól, más rendeltetésűek, de ha nincsenek tekintettel egymásra, zavaros, élehetetlen környezetet alakítanak ki.

A kézikönyv segítség kíván lenni: a település bemutatásával, az értékek megismertetésével és az útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit.

Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy olyan házat tudjon építeni, ami valódi büszkeséggel töltheti el, és a település képéhez illeszkedik, azt ízléssel viszi tovább.

Mindeközben rálátást kapjon, mind a település, mind a múlt-jelen-jövő építészeti értékeire.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása.

Az unalomig másolt, giccses, sokszor import klónok helyett a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása, a nem diktált, hanem valódi szabadság megismertetése.

A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan továbbbíródik.

Ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt.

Egy ház elválaszthatatlan kapcsolatban van környezetével, szomszédaival, településével.

Valódi gyümölcse pedig csak annak a kapcsolatnak van, ahol a felek egymást megismerik, szeretik és békében élnek egymással. Igaz ez az emberi kapcsolatokról a zenén át egészen épített környezetünkig.

TAKTABÁJ BEMUTATÁSA

általános településkép, településkarakter

Taktabáj község Borsod-Abaúj-Zemplén megye középső részén, Szerencstől délkeletre fekszik, és Prügyön keresztül közelíthető meg. A Taktaköz vidékének szívében elhelyezkedő kisközség. Vasútállomása nincs, de rendszeres autóbusz-forgalmi kapcsolat köti össze a hozzá legközelebb, alig 17 km-re fekvő városokkal, Tokajjal és Szerencssel.

Hivatalos neve: TAKTABÁJ, de a környező települések lakói csak BÁJ-ként említik. Ez is jelzi, hogy új az elnevezés, amely 1953 óta használatos, megkülönböztetésül szolgál: s az előtag jelzi azt, hogy a falu határában kanyarog a TAKTA. A falu eredete az időszámítás előtti időkre nyúlik vissza. Ezt igazolják az 1981-es ásatások leletei, melyek a Tokaji Múzeumban kerültek kiállításra. Anonymus Gesta Hungarorumában említi, hogy a közeli Tarcalt honfoglalók szállták meg, s magukkal hozták, vagy már itt találták a kabarokat, akikkel együtt védték a hadászatiilag fontos Taktaközt. A községben található a Patay család kastélya, melyet Tornósy Tamás kassai mesterrel építtetett Patay Sámuel. Ma újra élet zengi be, hiszen iskola és óvoda működik a kastélyban. A Kossuth u. 5. sz. alatt található a késő barokk stílusban épült református templom. A 18. század fordulóján épített templomot 1867-ben újítták fel. Különlegessége a – református templomokban teljesen szokatlan – gazdag ornamentális rokokó festés, amely az egész templombelsőt beborítja. Itt található a Patay család címere, és a mára már átépített kastély eredeti, külső lépcsős képe is.

A községet eredeti nevén 1413-ban említik oklevélben: "Iktassa be Bay-i István diákot a Szabolcs megyei BAY birtok felébe." 1446-ban már BAJ néven szerepel, a Zombori Cseh család volt itt birtokos, majd 1700-tól a PATAY család, amely innen nyerte nemesi előnevét is. Patay Sámuel és felesége, Udvarhelyi Mária építtette a faluban a ma is megtalálható kastélyt 1726-ban Tornósy Tamás kassai mesterrel.

A helyi református templom seccoján látható ábrázolás szerint a loggiához két oldalról lépcső vezetett. A kastélyt mandáztető fedte, a sarkokon toronysisakok. 1890 körül átépítették. A hozzá tartozó park igen értékes, jelenleg különleges fái és madárvilága miatt természetvédelem alatt áll.

A községben a református templomot is a Patay család építtette 1782-ben. 1867-ben újították fel. Ma is értékes és érdekes műemlék, bár református templom, mégis színes, festett képek és feliratok díszítik a falát, s orgonája is működőképes.

A Patay család sírboltja a templomban található. A templom neveztessége az az asztal, amelyen a SZATMÁRI BÉKÉT írták alá 1711-ben. A gyér lakosságot főként 4 jobbágy háznépe alkotta, 1785-ben 395 személy, 54 lakóház, 72 család élt a faluban, melyet ekkor már BAÁJ-nak írtak. A lakók földműveléssel foglalkoztak, s halászáttal, hiszen a sokszor kiáradó Tisza, s a Takta vize hosszú ideig víz alatt tartotta terület nagy részét. A múlt században nyomásos gazdálkodást folytattak, csak a századfordulón tértek át a váltógazdálkodásra. A XVIII. sz.-ban a jobbágyi sorból felszabadított lakosság kevés földdel rendelkezett, a határ 3/4 része a Patayak nagybirtoka volt (1822 hold). Az emberek napszámba jártak, vagy beálltak az uradalomba cselédnek, aratónak.

A XIX. század csapások sorozatát hozta Bájra: 1829-ben pestis, 1830-ban árvíz, 1831-ben kolera pusztított az elszegényedő takatközi településen, ahol a lakosságot a század második felében a Patayak az előző időkhöz képest jóval keményebben dolgoztatták. 1914-ben a községből 55 fiatal férfi vonult be a Monarchia hadseregébe, közülük 30-an estek el a különböző frontokon. Változásnak kellett volna bekövetkeznie az 1925-ös földreform hatására, de a kiosztásra kerülő földek gyenge minőségűek voltak, hasznat nem termeltek. 1945 után ismét kaptak földet az emberek, de viszonylag hamar, már 1952 körül megalakult a "Béke" elnevezésű termelőszövetkezet. Az 1956-os események hatására ez feloszlott, majd 1961-re újjászerveződött, s megindult a közös munka a "Béke Tsz"-ben.

A település 1948-ig Szabolcs megyéhez, a tiszalöki járáshoz tartozott, majd a tokaji aztán a szerencsi járáshoz tartozott.

Ebben az időben lett TAKTABÁJ. (1953)

Jelenleg Borsod-Abaúj-Zemplén megyéhez tartozik. A településen 1956/57-ben megtörtént a villamosítás, megindult a buszjárat, utcák, boltok, kultúrház (1954) épült. Iskola állandóan volt a községben, kezdetben a lelkész feladata volt, majd a tanító irányításával folyt az oktatás. Bentlakásos, internátus jellegű tanítás volt a kastélyban, az 1960-as években, szükség esetén összevont osztályokban. Majd jött a változás szele. 1970-ben központi utasításra összevont, társ-községe lett Taktabáj a szomszédos Csobajnak.

1990. szeptember 30-án a falu lakói saját kezükbe vették sorsuk irányítását. Az önkormányzati választáskor az önállóságra szavaztak, 1991. januárjában megalakult Taktabáj Község Önkormányzati Hivatala. Az azóta eltelt időszakban a falu fejlődésnek indult. A lakók igényei, s a pénzügyi lehetőségek szerint igyekeznek a község életét alakítani, fejleszteni. 1992. október 23-án felavatásra került a világháborús emlékmű. Ekkor vezették be a telefont is. Utak, járdák épültek, 1995-ben megtörtént a közművesítés, a gáz bevezetése. A szennyvízcsatorna építési munkálatai is befejezésre kerültek 2003-ra. Folyamatosan halad a járdák építése, közterületek fásítása, virágosítása.

1995 február 1-jén végre Taktabáj lakóközösség régi vágya is teljesült, újra megindult a tanítás, nevelés a volt iskolaépületben, a Patay-kastélyban. Azóta az Önkormányzati Általános Iskola és Napköziotthonos Óvoda szervezi a község kulturális életét. 2003. szeptember 1-jétől az oktatási intézmény új nevet vett fel: PATAY SÁMUEL ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA lett, ezzel is méltóképpen jelezve a kastélyépítő Patay-család iránti tiszteletét. Taktabáj története jelzi, hogy a lakói kivették részüket a magyar történelmi események sodrában a népünket ért megrázkódtatásokból, de bátorságával tanúbizonyságot is tett felelősségéről, hajlandó a községért, a faluért élni és dolgozni.

1996.08.20-án Taktabáj községe megemlékezett a település megalakulásának 550 évfordulójára. Taktabáj szigorúan tartja magát ahhoz, hogy megőrizze a múlt hagyományait és a jelenét építse.

A község polgármesterasszonya: Virág Zoltánné, elkötelezettséget vállalt a falu fejlesztése érdekében.

Jelmondata:

"Hivatásod legyen élned másokért S mások boldogságában keresni a magadét!"
(Pestalozzi)

A különböző karakterű településrészekben más és más építészet jelenik meg, valamint az eltérő karakterű épületek egymás mellett békésen megfér egymás mellett. Természetesen a településen vannak olyan házak, amelyek nem illenek bele a településképbbe. Ezek az épületek akkor születnek, amikor építtetőjük a kialakult környezettől mindenképpen mást szeretnének. Előfordul, hogy a sokszor túlgondolt, alapvető geometriai formáktól különböző, szokványostól eltérő szín- és anyaghasználat mellett a kertek előtt elsétálva a helyiek felnézve vagy éppen fejcsóválva tekintenek egy-egy épületre. Községünk lakóinak száma meghaladja a 621 főt, és további emelkedő tendenciát mutat. A település tiszta, rendezett, gondozott, az infrastruktúra teljes körű. Az óvodai nevelés, iskolai oktatás, az egészségügyi ellátás szervezett. A Könyvtár mellett a sportélet is jelentős. Taktabájon az Alkotmány út tekinthető a település főutcájának. Ebből az utcából nyílnak a hosszúkas telkek, melyeken az épületek oldalhatáron álló, a telekhatárral egyvonalban induló lakóépületek találhatóak. Az utcavezetés tudatosan, gondos tervezést követően jöttek létre.

A következőkben bemutatunk egy válogatást azon épületekről, melyek sajátos értéküknél fogva már hosszabb ideje Taktabáj identitását erősítik. A település egyes részeire vonatkozó építészeti előírások szem előtt tartásával elérhető, hogy az új építésű házak ne idegenként, hanem ismerősként jelenjenek meg a többi ház között, melyek teljes mértékben elősegítsék a Község karakterének megőrzését, és továbbformálják. Az utóbbi években épült sikeres példák illusztrálják azokat a megoldásokat, amelyek segítik az előbbieken megfogalmazott megvalósításokat.

**Az Első Katonai Felmérés
(1763 - 1787)**

**A Harmadik Katonai Felmérés
(1869 - 1887)**

**A Második Katonai Felmérés
(1806 - 1869)**

**Katonai Felmérése
(1984)**

A Taktaköznek, mely a dadai alsó járás Tiszán túl Zemplén vármegye déli határával szomszédos része és áll a Tisza és a lomha folyású Takta partjain fekvő következő falvakból, mint: Tisza-Ladány, Tardos, Csobaj, Báj, Takta-Kenéz és Ptrügy községekből – néprajza a következő: Eredete – a történettudósok szerint – kazár, kiket a honfoglalás magával hozott vagy már itt lelt s az idők járása, mint különben is testvérfajt megmagyarosított. E mellett látszik bizonyítani külső faji jellegük s mely elütő a szomszéd lakosságétól. A természeti és társadalmi törvényszerűségek hatására alakult ki Taktabáj településszerkezete, a természetföldrajzi viszonyokon alapulva jött létre, melyek változásai hosszabb időt öltenek fel. A természeti tényezők: domborzat, vízrendszerek, szél, napfény, csapadék stb. közül az első kettő befolyásolja legerőteljesebben a települések szerkezetét. Mai jellege szerint Taktabáj több utcás falu, mely az egyutcás településszerkezetből alakult ki. A szalagtelkeken külön-külön álló épületek ritkábban soros, gyakrabban kétsoros rendben csatlakoznak egymáshoz. Paraszttudvaraira a tagolt épületelrendezés volt a jellemző.

ÖRÖKSÉGÜNK

a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal által kettő jelentősebb műemléket – az országos adatbázis egységesen magába foglalja a helyi védeettségeket is – emelhetünk ki.

1. Református templom

A templomot Báji Patay Sámuel, helybéli földbirtokos építtette 1782-83-ban. A templom keleti homlokzat előtti 24 méter magas órapárhányos tornyával egyszerre készült el. A templom nyugati vége félkörívesen zárul. A mennyezet két csebsüveg boltozatból, a záróív felett félboltozatból áll. A boltozatok harántívek között helyezkednek el, benyúló pillérkötegekre támaszkodó ívezetekkel. Ilyenek futnak körbe a rövid oldalon is.

Az orgonakar alul ívezett, középen se nem félkör, se nem kosárív, oldalt két kisebb félkörből szélesedő nyílással. A három nyílást egymástól hatalmas pillérkötegek választják el, ezek a karzaton is folytatódnak, hiszen ezek tartják a torony súlyát. A karzat közepe ívesen domborodik a hajótérbe. Kétoldalt két-két, a hajó végén egy kosáríves ablak jó világítást ad. 1867-ben renoválták a templomot és bejáratát előcsarnokkal látták el. A templom kriptájába temették a Patay család tagjait.

2. Patay kastély

A település egyik fő látnivalója az 1726-ban barokk stílusban épült Patay kastély. A kastély építését Patay Sámuel egy kassai mesterre, Tornyos Tamásra bízta. A mára jelentősen átépített egy emeletes, négyszög alaprajzú kastélyt, sarkain elhelyezkedő tornyokkal, manzárdtető fedte és a loggiájához kétoldalt külső lépcső vezetett. A kastély épülete felújított, ma a helyi általános iskola és óvoda működik benne. Tsz-iroda, volt Patay-kastély, barokk, 18. sz. Átépítve. Parkban álló, két saroktornyos, egyemeletes, kontyolt nyeregtetővel ellátott kastély.

Főhomlokzata attikafallal zárul, a törtvonalú, íves oromzatos középrizalit földszintjén kosáríves árkád, emeletén utóbb beüvegezett kosáríves loggia. A D-K-i homlokzatot nagyméretű támpillér erősíti. Kertjében romos kerti pavilonok, a kastélytól délre gazdasági épület, historizáló, 20. századi.

A kastély építését Patay Sámuel egy kassai mesterre, Tornyos Tamásra bízta. A mára jelentősen átépített egyemeletes, négyszög alaprajzú kastélyt, sarkain elhelyezkedő tornyokkal, manzárdtető fedte és a loggiájához kétoldalt külső lépcső vezetett. A kastély épülete felújított, ma a helyi általános iskola és óvoda működik benne. A kastély érdekes átmenetet képez a korábbi időkben a Felvidéken épült védhető kisebb várkastélyok, valamint a nyugalmasabb időkben létesült, a külvilág felé nagyobb felületeken megnyitott lakóépületek között. A templom közelmúltban restaurált, rokokó mennyezetére annakidején ráfestették a kastély akkori képét is.

A zömök, kétszintes, téglalap alaprajzú épületet három, a falsíkokból erőteljesen kilépő torony védte. Ablakaikból a teljes külső falfelületet tűz alatt lehetett tartani. A Takta folyócska felé néző hátsó homlokzat, mai képe is várszerűbb. A főhomlokzat közepén lévő, feltehetően a bejárat védelmét szolgáló tornyot mindkét szinten széles és nyomott ívekkel megnyitották, tetejét hasonló ívű párkánnyal díszítették. A torony emeletére kétoldalt, a főhomlokzathoz illeszkedő, fedett lépcső vezetett.

A kastély mellett lévő, romantikus, tornyos, \\'istálló-kastélynak\' nevezett épület értékei is vitathatatlanok. A kastély mellett található az egykori Patay birtok lovardájának épülete. Az épület jelenlegi fizikai állapota, környező parkjának lepusztultsága lehangozó látványt nyújt. Egykor a település kultúrháza működött az épületben.

Taktabáj Község helyi egyedi védelem alatt álló építményei.

1. I. Világháborús emlékmű

2. II. Világháborús emlékmű

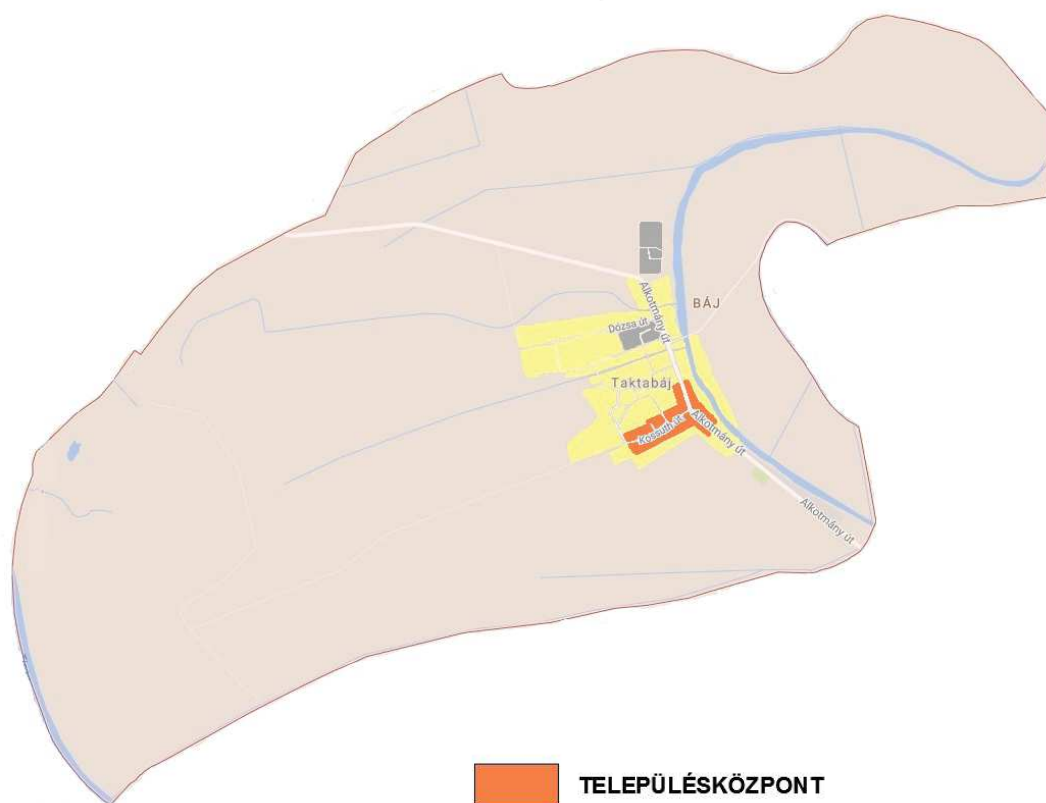

3. Tájház

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

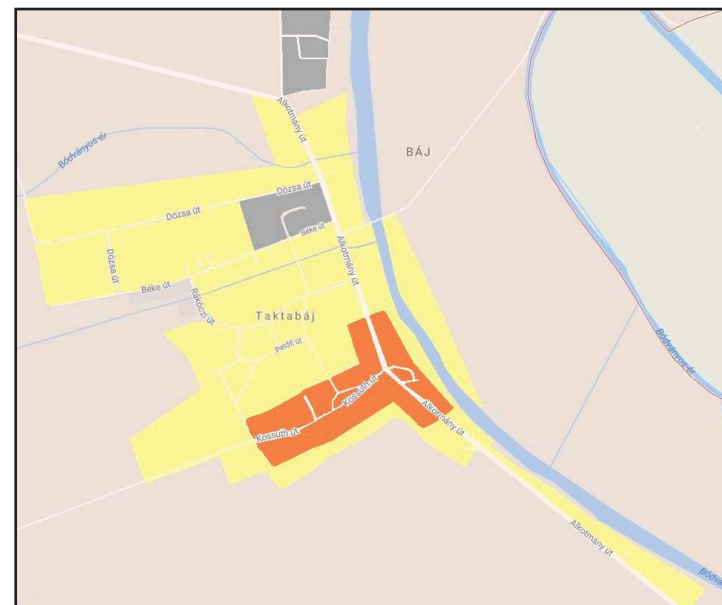
eltérő karakterű területek lehatárolása, a településképi, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával

- TELEPÜLÉSKÖZPONT**
- FALUSIAS LAKÓTERÜLET**
- GAZDASÁGI TERÜLET**
- BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET**
- VÍZGAZDÁLKODÁSI TERÜLET**

Taktabágy településképi arculatának vizsgálatakor öt eltérő karakterű településrészt határoztunk meg. A település belterületén két eltérő karakterű településrész található: a településközpont és a falusias jellegű lakóövezetek, amik a központot veszik körül.

A település belterületén a Béke utca mentén találhatóak az ipari, gazdasági létesítmények, illetve a főút mentén, a lakóövezetet elhagyva észak felé is megtalálhatóak. A negyedik kategóriába a beépítésre nem szánt területek kerültek. Az ötödik kategóriába a vízgazdálkodási területek tartoznak.

TELEPÜLÉSKÖZPONT

A XIX. század második felében végrehajtott ármentesítő munkálatok előtt a bodrogi köz nagyobb része a szó igazi értelmében vett ártéri síkság volt, amelyet a Tisza, a Bodrog és a Latorca áradásai csaknem minden évben elöntöttek. A Tisza, a Bodrog és a Karcsa-ér között fekvő terület 56%-át lápok, mocsarak foglalták el. Mivel a területnek csak mintegy 10%-a volt árvízmentes, a homokszigeteken megtelepült lakosság életében is meghatározó szerepe volt a víznek. Az ármentesítő munkálatok nyomán a Bodrogi köz korábbi képe teljesen megváltozott. A gátak megépítése után először a környezetüknél 1–3,5 méterrel magasabb folyóhátakon vált lehetővé a biztonságos mezőgazdasági termelés. Majd a mélyebb fekvésű területek lecsapolása után a rossz lefolyású részekben képződött, réti anyaggal borított felszíneken is megindult a szántóföldi növénytermesztés. A Bodrogi köz így egyre inkább kultúrtájja alakult.

A község szabálytalan alaprajzú, egyutcás utifaluból kinövő település, az „ősi falu” vált magává a település központjává. Az Alkotmány út és a Kossuth út mentén kialakult településrészeket nevezzük a központi belterületnek. Jellemzően igazgatási, oktatási és egyházi épületek fordulnak elő, melyek általában előkertes kialakítással szabadonálló épületek. A településrészen található lakó épületek általában oldalhatáron álló módon helyezkednek el sorban egymás után 2-3 méteres előkerttel magastetős tetőkialakítással. Lapostetős és többszintes épület nem jellemző. A településkép egységességét a hasonló karakterű épületek többsége erősítheti. Ezért az épület formálásakor az anyaghasználatban, a homlokatzépzésben, a színezésben, az arányos illeszkedés az elvárás. Külön oda kell figyelni az épületek utólagos hőszigetelésekor az épület egésze kerüljön felújításra. Ekkor a színezés, a nyílászáró csere is illeszkedjen a környezetéhez. Ugyanerre tetőfedések cseréjénél is gondolni kell. A nagy – telkes közintézményeknél a szabadon álló épület elhelyezése jellemző. Ez esetben az utcai megjelenés magastetővel javasolt.

A tető gerincvonala a kialakult beépítéshez igazodjon. Nem lehet egyértelműen állást foglalni az utcával párhuzamos, vagy merőleges tető kialakítása mellett. Fontos, hogy megjelenése az utcai képhez igazodva, de ne hivatkozva alakítsa, fejlessze a belső településképet. Ez megjelenhet eltolt tetősíkkal is. Az épületek általában kontytetős vagy sátortetős kialakításban fordulnak elő, ettől eltérni csak szélesebb telek esetén javasolt, az egyszerű nyeregtető nem jellemző.

Református templom

Idősek napközis otthona

Református templom Taktabágy közterén

Faharagláb Taktabágy főutcáján

Az épületek általában nyeregtetős (vagy csonka kontyolt nyeregtetős) kialakításban fordulnak elő, ettől eltérni csak szélesebb telek esetén javasolt. A településközpontban a lakóépületek változó telepítést és épület elhelyezés következtében jöttek létre. A melléképületek elhelyezésénél is körültekintően kell eljárni. A kiegészítő gazdasági épületek kialakításánál ügyeljünk arra, hogy az utcai homlokzatra közvetlenül ne legyen hatása. A főépület folytatásaként jelenjenek meg. Célszerű ezen helyiségek kialakítása a főépülettel összhangban, együtt tervezve megvalósítani.

Az utcai kerítés kialakításánál a környezet szép példáit vegyük figyelembe. Próbáljunk meg hozzájuk igazodni. Illeszkedő kerítés megvalósítására törekedjünk, szerkezetét és színét gondosan válasszuk meg. A teljesen tömör vagy dróthálós kerítés kialakítása nem jó megoldás.

A részben áttört kerítést részesítsük előnyben. Az oldalsó és hátsó kerítések kialakításánál az anyag és forma megválasztásánál már a szomszéd féltől való saját intimszféra megvédésére kissé zártabb, rejtettebb kerítés alkalmazható. A településkép szempontjából legmeghatározóbb területe a településközpont.

A településközpont településrészt településkép szempontjából meghatározó területként javasolt kezelni.

FŐBB ILLESZKEDÉSI SZEMPONTOK:

- az új épület tervezés során a szomszédos épületek figyelembevétele mellett szükséges a magasság, tetőforma és tetőhajlásszög megválasztása
- kedvező utcaképet segítse a homlokzat kialakítása
- az épület rendeltetését tükrözze a homlokzat építészeti megoldása
- az építészeti örökség közvetlen másolását kerüljük el
- a modern és hagyományos formák közötti egyensúlyra kell törekedni
- hagyományos részletformák a modern épületeknél alkalmazhatók

FALUSIAS LAKÓTERÜLET

Taktabáj egyközpontú település. Központi funkciókat befogadó területe alig változott az utóbbi évtizedekben. A településközpontot körbevevő lakóterületeken a helyi lakosság kiszolgálását szolgáló épületek felújítása (vendéglátó és élelmiszer üzletek) részben lakóépületek átalakításával jöttek létre, és újak is épültek. A lakóépületek átépítése az elmúlt évtizedekben folyamatos volt, és mai időszakban is ez a fő irány. Az 1900 – as évek első felében épült hagyományos (vályog) szerkezetű épületek az 1970 – es években sátor-tetős téglafalazatú lakóépületek váltották fel. Emellett egyéb típusú szerinti lakóépületek is megvalósultak. 1980 – as évek közepétől napjainkig egyedi tervezésű igényes lakóépületek jelentették az átépülési folyamatkövetkező lépését.

Az átépülés mellett felújítások (bővítések) is formálják a településképet. A jövőben az, új (lakó) épületek mellett felújításokkal lehet nagyobb mértékben számolni. A településképet egységességét a hasonló karakterű épületek többsége erősítheti. Ezért az épület formálásakor az anyaghasználatban, a homlokzatképzésben, a színezésben, az arányos illeszkedés az elvárás Külön oda kell figyelni az épületek utólagos hőszigetelésekor az épület egésze kerüljön felújításra. Ekkor a színezés, a nyílászáró csere is illeszkedjen a környezetéhez. Ugyanerre tetőfedések cseréjénél is gondolni kell.

A településrészen a tetők kialakítása utcánként, de akár utcaszakaszonként is eltérő, mely az építés idejével is összefügg.

A legrégebbi épületek esetén figyelhető meg elsősorban az utcával párhuzamos nyeregteret. Ezek egyben a legelavultabbak is, átépülésükkel kell számolni.

Az 1970 – 80- as évek típusai alapvetően heterogéná tették a településképet. Sok manzárd, majd sátoztetős ház épült ekkor az utcafépí illeszkedést figyelmen kívül hagyva.

Végül az 1990 – től épültek többsége utcára merőleges gerincű. Ezek közül az utcára merőleges fő tetőgerinc többségében jó megoldás.

A tető hajlásszögének 30–45 fok között érdemes választani. Így nem árnyékoljuk le a saját és szomszédunk kertjét, gazdaságosan kihasználható geometriájú tetőtér alakul ki.

A tetősíkba helyezett ablakok a legkevésbé zavaró megvilágítási megoldás.

Keresztbe forduló belső épületszárnyat csak kellően széles telek esetén érdemes alkalmazni, ott is meggondolással: ne vágja ketté a kertet első és hátsó kertre. A kertes házak rendelkezzenek külső megfelelő méretű tárolóval. Célszerű ezen helyiségek kialakítása a főépülettel összhangban, együtt tervezve megvalósítani. A kerítés megvalósítása során törekedni kell a közeli környezetben lévő jó példák követésére. Illeszkedő, jó hangulatú legyen. A településre nem jellemző tájidegen anyagok felhasználása kerülendő. A teljesen tömör, átláthatatlan kerítés kerülendő. Az oldalsó és hátsó kerítések kialakításánál az anyag és forma megválasztásánál már a szomszéd féltől való saját intimszféra megvédésére kissé zártabb, rejtettebb kerítés alkalmazható.

FŐBB ILLESZKEDÉSI SZEMPONTOK:

- az új épület tervezés során a szomszédos épületek figyelembevétele mellett szükséges a magasság, tetőforma és tetőhajlásszög megválasztása
- kedvező utcaképet segítse a homlokzat kialakítása
- az épület rendeltetését tükrözze a homlokzat építészeti megoldásai
- az építészeti örökség közvetlen másolását kerüljük el
- a modern és hagyományos formák közötti egyensúlyra kell törekedni
- hagyományos részletformák a modern épületeknél alkalmazhatók

GAZDASÁGI TERÜLET

Taktabáj esetében az ipari, gazdasági zóna a lakóterületen belül helyezkedik el. Megközelítése a településközpontból lehetséges északi irányban az Alkotmány úton haladva, majd a Béke úton letérve, a jobb oldal mentén helyezkedik el.

A területen jellemzően az állattenyésztés és növénytermesztés épületei találhatók meg.

Az épületek elhelyezkedése egymás mögött, rendezett környezetben épültek. Jellemzően szabadon álló épületek, melyek földszintes kialakításúak.

A település mező és erdőgazdasági adottságokkal rendelkezik. Ennek a kiaknázása ma is fontos megélhetési forrás a helyieknek.

Fontos a gyümölcsös és növénytermelés, de az erdőgazdálkodás is jelentős a mai napig.

Az e területeken kialakult tájhasználat szervesen kapcsolódik a település történetéhez, közrejátszik a helyiek identitásának kialakulásában és erősítésében. A külterület közel egynegyed részét foglalják el a gyeplelő területek, mely területek egy része kiemelt jelentőségű tájvédelmi továbbá a különleges természet megőrzési területéhez – mint láprétek, mocsárrétek, sárrétek, kaszálórétek, – tartozik. A külterületi földek egy része, gyümölcsös, ill. szántó művelésű. Az erdőterületek mérete meghatározható.

JAVASLATOK

A rendeltetés határozza meg az épület tömegét és tető kialakítását, elhelyezhetőségét az ingatlanon belül. A gazdasági és mezőgazdasági célú épületek közel helyezkedjenek el egymástól. A lakó funkciójú épületet távolabb helyezzük el. A gazdasági tevékenységhez szükséges épületek a lakó funkció mögött legyen kialakítva. Kerítések kialakítása során a tömör falszerű kerítés kiépítése nem javasolt.

Minden esetben törekendi kell a meglévő épületek homlokzati kialakítására, színvilágára, anyaghasználatára és tetőformájának megválasztására tetőszerkezetének hajlásszögére.

Önálló gazdasági területen az egyszerű ipari formákat célszerű előnyben részesíteni.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

A település közigazgatási területe építési szempontból két részre tagolódik, beépítésre szánt területekre és beépítésre nem szánt területekre. A település közigazgatási területének beépítésre nem szánt területei közé tartoznak a közlekedési-, közmű elhelyezési területek, a zöldterületek (közparkok), erdőterületek (védelmi erdők, gazdasági erdők, egészségügyi, szociális, turisztikai erdők), mezőgazdasági területek, (kertes mezőgazdasági területek, általános mezőgazdasági területek), és a vízgazdálkodással összefüggő területek. A beépítésre nem szánt területeken kialakult tájhasználat szervesen kapcsolódik a település történetéhez, közrejátszik a helyiek identitásának kialakulásában és erősítésében.

Az e területeken kialakult tájhasználat szervesen kapcsolódik a település történetéhez, közrejátszik a helyiek identitásának kialakulásában és erősítésében. A külterület közel kevesebb, mint az ötöd részét foglalják el a gyeplélelő területek, mely területek egy része kiemelt jelentőségű tájvédelmi továbbá a különleges természet megőrzési területhez - mint láprétek, mocsárrétek, sárrétek, kaszálórétek, - tartozik. A külterületi földek egy része, gyümölcsös, ill. szántó művelésű. Az erdőterületek mérete meghatározható.

A KÜLTERÜLET TERÜLETFELHASZNÁLÁSI ELEMEI TAKTABÁJ TELEPÜLÉSEN

Szántók: Taktabáj település külterületén a mezőgazdasági jelleg az uralkodó. Az éghajlat a nem túl víz- és hőigényes kultúráknak kedvez, elterjedt szántóföldi növény a búza, a kukorica, és a rozs). Ma a külterület döntő részét, foglalják el a szántók, melyek részben közúton, részben dűlőutakon jól megközelíthetők. A szántóterületek a határban összefüggő felületként jelennek meg, a táblák határain futó csatornák és utak menti fasorok csak helyenként tagolják a tájat. A szántók a közigazgatási terület 45 %-a.

Rétek, legelők: A gyepek területek erősen megfogyatkoztak az utóbbi száz évben. A nyílt társulások közül a homokpusztarétek jellemzőek. A mélyedésekben gyakoriak a vízállásos, nedves rétek, mocsárrétek. A rétek és a legelőként hasznosított gyepterületek együttevve a külterületnek kb. 5 - 6 %-át teszik ki.

Erdők: Erdőtársulásait jelentős mértékben (akác, nemes nyár, tölgy) ültetvények jellemzik. Az erdők a település 37 - 38 %-át borítják.

Gyümölcsösök: A gyümölcsösök területe az utóbbi években az alacsony felvásárlási árak miatt csökkent. Az alma- és meggytermesztés jellemző a településre. A gyümölcsösök nagy része a külterületen található, körülbelül a külterület kb. 1 %-a. A zártkerti területeken korábban elsősorban a szőlőtermesztés volt jellemző, amit ma részben gyümölcsösként, részben szántóként hasznosított parcellák tarkítanak, de jelentős a parlagon hagyott területek aránya.

A tájvédelmi területeket településkép szempontjából meghatározó területként javasolt kezelni.

Avar kori régészeti lelőhely

A Gáva-kultúra magterületén ez idáig mindössze a Kyjatice-kultúrával szomszédos határterületéről ismert egy 17 sírt tartalmazó, hamvasztásos temető (Taktabáj). A temetkezések ilyen nagyfokú hiánya feltehetően arra utal, hogy ennek a kultúrának a népessége halottai földi maradványairól valamilyen különleges rítussal (például a hamvak folyóba szórása vagy a test elrothasztása egy szent ligetben) gondoskodhatott.

Hódoslapos-tó és az Ökör-tó

A Tiszához közeli táj arculatának meghatározó elemei a tavak, nádasok. Taktabáj határában védett természetvédelmi törendszert a Hódoslapos-tó és az Ökör-tó található. (A vizeket Tarcali tóként is emlegetik) A tavak a Tisza mellékágainak leválásával keletkeztek, vizüket ma a fenékforrások és a csapadékvíz adja.

A természetvédelmi terület madárvilága a mocsarakra jellemző költő és átvonuló fajokban gazdag. Fészkelő madarai közül három vöcsökfaj, továbbá a vízcicsibe, bölömbika, réti tücsökmadár és a telepesen fészkelő vörös gém jellemző. A ragadozó madarak közül említésre méltó a barna réti héja. A halfajok közül gazdag állománya található itt a lápi pócnak és a réti csíknak. Ezek igen értékesek. A Hódoslapos-tavon több száz párból álló dankasirály fészektelepet találunk.

A Takta folyó

A Takta egy patak/csatorna az Alföld északi peremén Miskolctól keletre. A Zempléni-hegység déli részén ered Csobajnál, alig 6 km-re a Tiszától. Szerencsnél veszi fel a Zempléni-hegység nyugati oldalán eredő, azon hosszan végigfutó Szerencspatakot, majd innen délre, délnyugat felé veszi az irányt. Tiszalúcnál összeköttetése van a Holt-Tiszával, viszont Kesznyéten felé, csatornázott mederben tovább folyik, hogy a Sajóba torkolljon. A Takta, a Sajó és a Tisza által határolt, többnyire homokos, csekély emelkedésű földhát a Taktaköz.

Legjelentősebb mellékágai: a Szerencspatak, a Gilip-patak, a Harangod-ér, a Boldogkőváraljai-patak, Aranyos-patak, a Fennsíki-csatorna és a Mádi-patak.

A Tisza folyó bemutatása

*„Én vagyok a magyarság
Csöndes, nemes folyója,
Kevély, heves folyója,
Anyám csupán ez ország
És ringatóm e róna.”*

(Juhász Gyula: A Tisza)

Nincs még egy folyó, mely hol méltóságteljes, lassú kanyargásával, hol zabolátlan rohanásával oly mélyen beásta volna magát a magyar ember szívébe.

Azt mondják: *“Ki a Tisza vizét issza, annak szíve vágyik vissza.”* És igaz lehet a mondás, hiszen nagy költőink közül Petőfi Sándor, Juhász Gyula lelkét is megérintette a folyó egyedülálló hangulata, de az itt élő nép is számtalan dalban, mesében örököltette meg a szőke Tisza szépségét, ártéri erdőkkel kísért szalagját, morotvainak rejtélyes lakóit.

Mondják azt is, a Tisza lágy és szeszélyes akár egy asszony, így hát nem is lehet másként bánni vele: szeretni kell, de óvni is, hogy vize az utánunk jövőket is hűsítse, halai táplálják unokáinkat és lelkük hazatalálhasson a békés tiszai tájban.

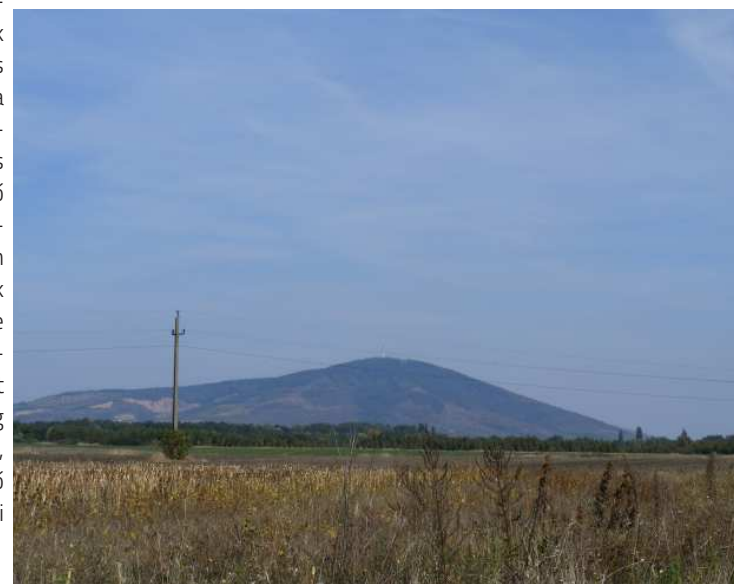
A Tisza a Duna legjelentősebb mellékfolyója, a jelenlegi hossza 962.2 km, a szabályozás előtt 1420 km volt.

A Taktaköz MTÉT a Tisza hajdani árterületének része, döntően ma is természetközeli állapotot idéz. Ezeken a sérülékeny élőhelyeken a Tisza szabályozása előtt nagyon gazdag növény- és állatvilág volt jellemző, mely az intenzív mezőgazdasági művelés hatására visszaszorult ugyan, de még így is jelentősnek mondható. A Tisza, a Bodrog, és több kisebb folyó hordalékaiból kialakult síkságból itt-ott kunhalmok emelkednek. A vízrendezés ellenére is vizes élőhelyek sokaságát rejtik magába, a Tiszaladány területén lévő Dicse-lapos a nemzetközi Ramsari-egyezmény hatálya alá tartozik, de egyes mocsarak törvény általi védettséget is élveznek.

A vizenyős területek közé beékelődő, magas természeti értékkel bíró nyílt pusztai gyepek területének aránya a nagyüzemi mezőgazdaság hatására csökkenni kezdett, ami egyben élőhelyek megszűnését, beszűkülését is jelentette. Mára a Taktaközben túlnyomóan a szántóföldi területhasználat a jellemző, ami magában hordozza a vizek, és a talaj mezőgazdasági eredetű elszennyeződésének veszélyét.

A keményfa-ligeterdők még mindig őriznek olyan fajokat, melyek a bükk-kor hűvös klímája idején vándoroltak le a hegyvidékről az alföldi erdőkbe. Ezek a fajok ma már csak reliktumfoltokban képesek fennmaradni. Ilyenek a madárfészek, a hölgypáfrány, az erdei sás, a keleti kontyvirág, a csalánlevelű harangvirág, s az erdei tisztesfű. A keményfa ligetek a terület legértékesebb, középhegységi jellegű erdő társulásai, állományai még sok helyen jó minőségűek. A különleges vizes élőhelyek olyan ritka fajok megjelenését teszik lehetővé, mint a gyilkos csomorika, a tőzegpáfrány, a szálkás pajzsika és a villás sás. A terület másik nagyon jellemző társulása az ártéri kaszálórét, amelyek rendszeres kaszálását az ott előforduló védett növények megőrzésének igénye teszi szükségessé. A vizes élőhelyek, nem csak a flóra fajsza-
alakulására hatnak kedvezően, ez a térség az ország legjelentősebb gém fészkelő helye, csak a nagykócsag és kanalas gém együttes állománya meghaladja az 500 egyedet, de a fokozottan védett cigányréce is költ itt. A Zempléni-hegység jelentős természetvédelmi értékét adják az ott költő fokozottan védett, ritka ragadozó madarak és a zárt erdők mélyét kedvelő fekete gólyák, melyek gyakorta keresik fel a közeli Taktaköz táplálékban gazdag területeit fiókáik nevelése, illetve nyárikóborlásaik idején. A kiemelkedő kételtű állomány mellett, az emlősök közül említést érdemel a füves élő helyek és a mocsarak szegély zónáját kedvelő hermelin, valamint a minden jelentősebb víztérben élő, hazánkban nem túl ritka, de európai viszonylatban fokozottan védett vidra állománya.

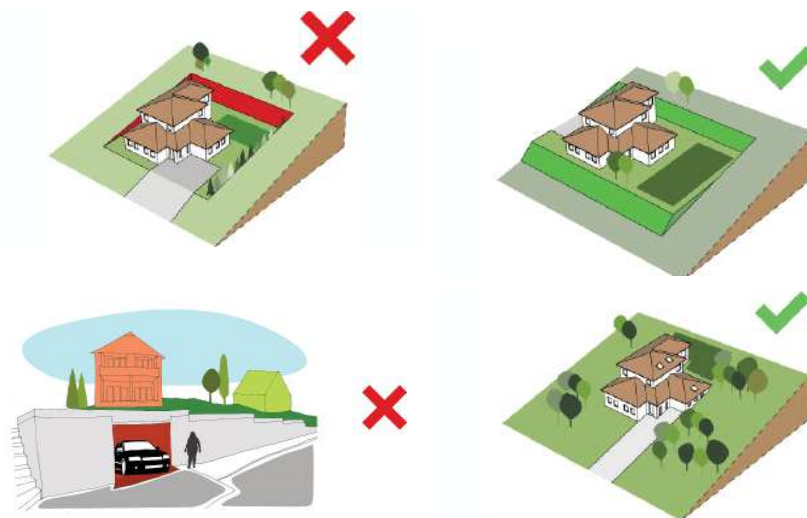
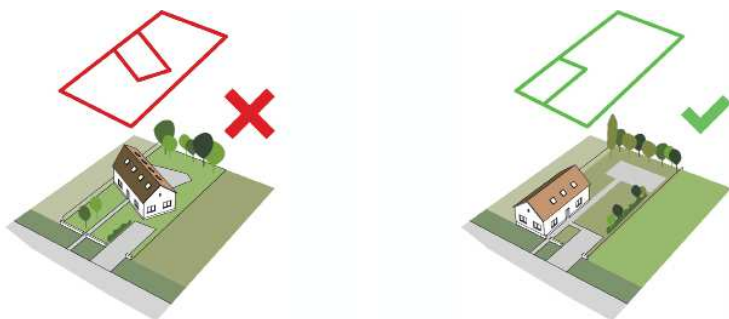
AJÁNLÁSOK: TELEPÜLÉSKÖZPONT

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Arra a kérdésre, mitől szép egy lakóház, nem lehet egy mondatban válaszolni. Neves építészek és filozófusok a különféle megközelítések ellenére egyetértének azonban abban, hogy a közhiedelemmel ellentétben a szépség nem szubjektív, nem részrehajló. Szép az, ami érdek nélkül tetszik, mondja Kant. A szépség sokféle lehet. Borainkról sem mondhatjuk, hogy a vörösbor jó, a fehér nem. Tudva, hogy bizonyos alkalmakhoz, ételekhez jobban illik a vörös, mondhatjuk, hogy mi a rozét szeretjük. Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket. Viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat, ne járjunk úgy, mint a borász, aki gyakorlatlanul túlkénezi borát.

TELEPÍTÉS

A településrészen oldalhatáron álló, merőleges elhelyezkedésűek a családi házak az utcáfronthoz viszonyítva. A kötelezően előírt és kialakult előkerti előírásoktól eltérni nem javasolt. A főépület mögött kialakítható a növényzettel határolt védett kert.

TEREPALAKÍTÁS

A településen a terepadottságok nem indokolják a terepalakítást, de amennyiben a terepviszonyok igénylik a terepre való illesztéskor megfelelően telepített, terepre ültetett épület alkalmazása.

Javasolt az utcáfronttól egyenlő távolságra lévő épületek egységes nyugodt ritmusú képeinek alkalmazása.

MAGASSÁG

A lakóházak magassága különböző. Találkozni földszintes, tetőtér beépítéses, kétszintes épületekkel is. Magas tetős és lapos tetős kialakítású családi házakkal. A már meglévő lakóházak figyelembevételével kell az új családi házakat elhelyezni, tehát hasonló magassággal kell kialakítani, mint a környezetében lévő többi ingatlant.

Javasolt az azonos magasságú épületek egyenletes utcaképének megalkotása. Az újonnan épülő épületeknek a meglévő magassághoz kell alkalmazkodniuk az egységesség érdekében.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Taktabáj település központi részén a családi házak tetőhajlásszöge közel azonos.

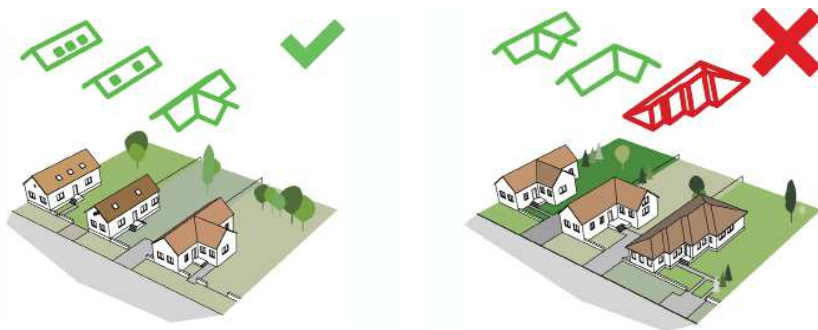
A meglévő lakóépületek közé telepíteni kívánt családi házaknak hasonló hajlásszöggel kell épülniük, mint a környezetében lévőké. Az utcaképbe a túl alacsony vagy a túl magas hajlásszöggel rendelkező épületek nem illenek bele.

Javasolt a meglévő épülethez való illeszkedés a tetőhajlásszög kiválasztása esetén.

TETŐFORMA

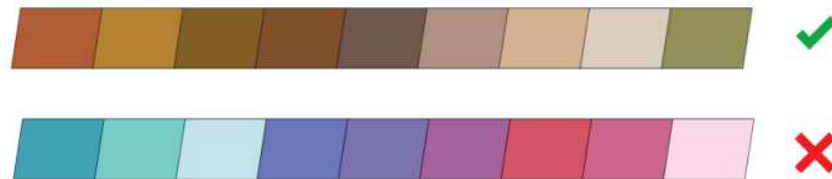
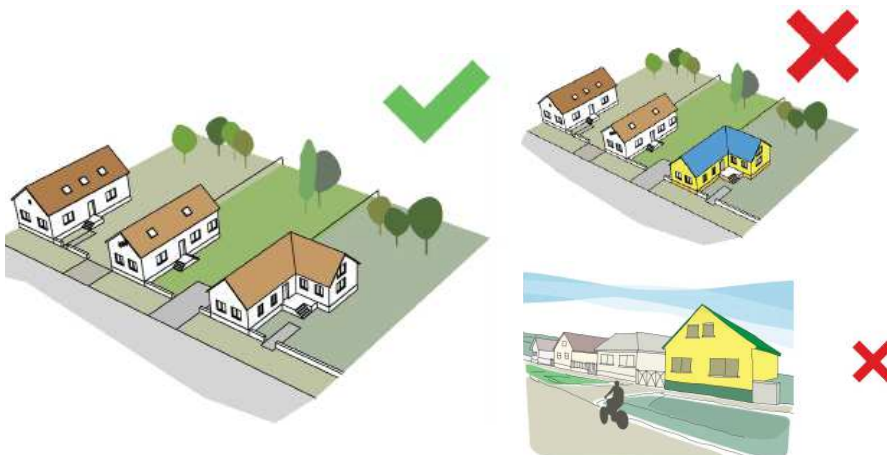
A településrészen a családi házak tetőformája egyszerű. Új házak építésénél figyelembe kell venni a szomszéd lakóépületek tetőformáját. Ha egy kialakult nyeregtetős házból álló utcaképbe új lakóház épül, akkor oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú családi ház. Ha egy kialakult sátoztetős házból álló utcaképbe új lakóház épül, akkor oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló sátoztetős tetőformájú családi ház.

Azonos tetőformájú épületek egyenletes utcaképet alkotnak. Az egységesség érdekében az újonnan épülő házaknak is hasonló tetőformával kell, hogy épüljenek.

ANYAGHASZNÁLAT (SZÍNEK)

Visszafogott illeszkedés, hasonló szín- és anyaghasználat jellemzi a családi házakat, a színvilág nem túl változatos, hagyományostól eltérő színekkel készült épületek is jellemzők. (pl., vörös cserépfedés, szürke palafedés, világos színű homlokzatoktól eltérő színek alkalmazása). Az új házak építésénél a meglévő épületek színvilágához illeszkedő anyaghasználat ajánlott. A kirívó és feltűnő színhasználat, a rikító színű fémlemezfedések és burkolatok nem elfogadhatóak.

A kirívó homlokzati színek alkalmazása nem ajánlott. A héjazat színének kiválasztása során az élénk színek alkalmazása nem javasolt, a hagyományos színeket (pl. vörös cserépfedés) válasszunk.

TORNÁCOK

A népi építészet egyik könnyen felismerhető jellegzetes eleme az oldalsó oszlopos tornác. Az új településrészen, Taktabáj ezeket a hagyományokat őrző épületek eltűnőben vannak.

Ezek a terek készülhetnek az épület anyagából vagy fából. A tornác formájára, kialakítására számtalan példa kínálkozik. Az arányos tornácos épületek erősítik a község identitását és arculatát. E hagyományt az új családi ház kialakításánál, újszerű átgondolással tovább vihetjük új otthonunkba.

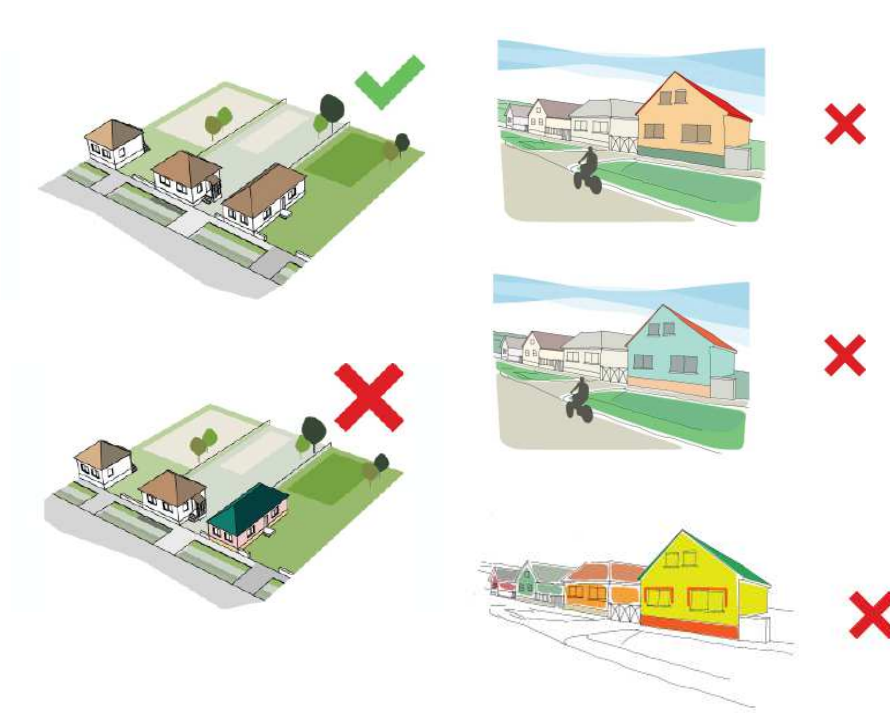
AJTÓK, ABLAKOK

Jelentős megjelenési és hangulati befolyást jelent egy-egy nyílászáró kialakítása. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, hogy ezt milyen módon tesszük meg. A hagyományos nyíláskialakítás a jellemző: jellegzetes kétszárnyú, két vagy három osztatú ablakok, általában utcafronton szimmetrikus kialakítással faanyagból készülve. Új lakóépület építésénél célszerű a település családi házait körbejárni, és azokból ötleteket meríteni saját otthonunkhoz, ezzel is gazdagítva a népi lakóházakkal tarkított településünket.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Az épületek burkolásai, vakolatainak színezése egyre inkább kedvelt a tulajdonosok körében. Használat során ügyelni kell a végső összkép harmóniájára mind a lakóépület, és mind a környezet vonatkozásában. A túldíszített illetve túlszínezett épület hamar elveszíti érdekességét, ezután a tiszta, nyugodt településre zavaróan fog hatni. Egy jól megválasztott burkolat nem csak esztétikus, de az épületet is óvja a külső hatásoktól.

Funkcionális tekintetű is figyelembe véve illeszkedjen a környezetébe az épület kialakítása, anyaghasználata, építészeti megoldásai, a homlokzat tagolása és a színvilága.

RÉSZLETEK

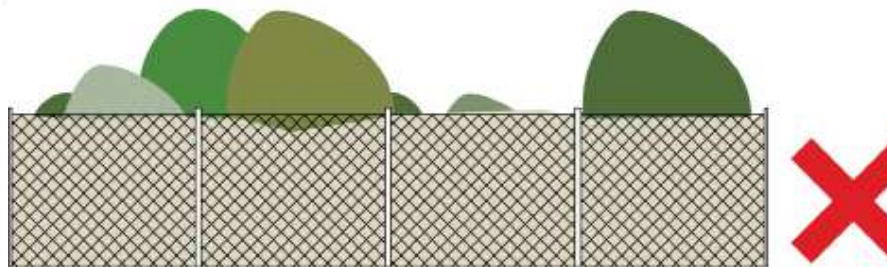
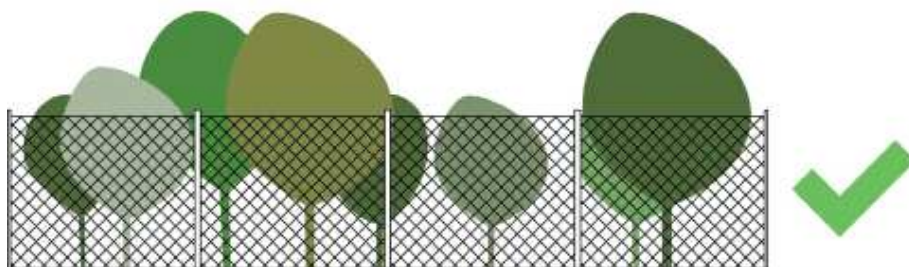
Házunk és kertünk találkozási pontjai folyton változó, gazdagodó élményt nyújtanak. Évről évre, évszokról évszakra más képet mutatnak. A növények az épületen egyrészt hangulatteremtő díszítőelemek, másrészt hatékony, természetes eszközei az energia-tudatos életmódnak - árnyékolnak!

KERÍTÉSEK, TÉRFALAK

Házaink kiegészítő elemei a kerítések, lámpák, postaládák, korlátok, melyek alakítják a végső képet, hangulatot. Ha kellően odafigyelünk, kellően igényesen választunk ki és valósítunk meg, akkor jön létre a megfelelő összkép a lakóépületünkkel. Ezek a részek sűrűbben cserélt elemek, akár már egy új festék, új színhasználat során tudunk változtatni rajta.

KERTEK

A településkép megőrzése az elsődleges cél. Vegyük figyelembe a ház homlokzat kialakítását, a nyílászárók helyét, amikor az előkertbe cserjét vagy fát ültetünk. Takarjuk a kerti építményünket a növényekkel, hogy az épületünk jobban érvényesüljön. A meglévő fás szárú növényzetre a bővítések és felújítások során fokozottan ügyeljünk. Próbáljuk meg befolyásolni a növényzettel a ház méreteinek érzetét. Alacsony növényekkel a ház méretének növelését éreztetjük, a magas növényzettel csökkenthetjük.

Célszerű a kertben lévő melléképületek anyaghasználatánál a főépületen felhasznált anyagok alkalmazása. A nyílászáró szerkezetek színezésével a pergolák, növényrácsok, gépkocsi beállók, favázas szerkezetek, kutak harmonizáljanak. Amennyiben fémvázas szerkezetű épületünk van, javasolt a növényvel való körbefuttatása. A hulladéktároló helyét az épülethomlokzat vonalában alakítsuk, melyet növényekkel takarjunk. Kertünkben helyezünk el kerti padot, ahonnan saját házunkban, környezetünkben gyönyörködhetünk. A helyi hagyományokhoz illeszkedve az előkertben a kiskertet keretező, alacsony fa léckerítés alkalmazása javasolt, mely illeszkedjen az utcai kerítéshez és családi házunkhoz.

A kert, különböző részeit magasabb növényfajokkal válasszuk el. Az előkertbe alacsony, legfeljebb 1,20 m magas lágyszárú növények, cserjék alkalmazása javasolt. Sövény kialakításnál az 1,50 m magasságot ne érje el, lehetőleg télen-nyáron levelekkel borító fajokat alkalmazzunk. Az előkertben a színvilág és a forma szempontok figyelembevétele nélkül szinte bármilyen növény alkalmazható, kezdve a színes virágú évelőkön át az egynyári virágokon keresztül minden. Ügyeljünk az egy időben virágzó fajok színharmoníájára. A fák alkalmazása során a laza ágállásúakat javasoljuk közepes növéssű fajokkal. A sötét és tömör lombhullatókat csak mértékkel telepítsünk.

UTCÁK

A településkép javításához sokszor nem szükséges nagy beavatkozás, a rendezettség érzésének elérése már fél siker. Látványos előrelépést jelent a közterületek karbantartása, megfelelő fenntartása, nem használt közterületi elemek elbontása, sérült elemek helyreállítása. A nyomvonalas elemek felfűzik a települést alkotó darabkáit, ezért fontos az egységes kialakítás elérése. A községen áthaladók leginkább ezeken a vonalakon haladva alakítják ki a településről alkotott véleményüket. Kiemelkedő figyelmet kell biztosítani az infrastruktúra elemeinek kiépítésére, a nyomvonalvezetés megválasztására, a felszín feletti és az alatti elemek tájba illesztésére.

Fasor telepítésekor ügyelni kell arra, hogy megfelelő távolságra helyezzük el őket. Fontos ismerni a végleges méretük elérésének adatait. A fajok kiválasztásánál ügyeljünk arra, hogy azok ne nőjenek bele a felsővezetékbe, ne akadályozzák a biztonságos közlekedést. A jó fa kiválasztásánál később elkerülhető a megcsonkolt fák látványa. Fontos, hogy a felszín alatti vezetékek (víz, gáz, csatorna, elektromos áram, telefon és internet kábel) tervezésekor kialakításánál is gondoljunk a fák gyökereinek helyigényére. Különösen szabályos lesz a kép akkor, ha a fajon belül is annak egy fajtájával történik a fasor telepítés. A tömött, egyöntetű koronák sora (pl. vadgesztenye) igen ünnepélyes, tekintélyt parancsoló. Utcafásítás céljából a természeteshez közel álló, kúpos vagy tojásformák a legkedvezőbbek a fajtákból. Ne alkalmazzunk inváziós fajokat (amerikai kőris, nyugati osterfa stb.).

A járőfelületek, burkolatok kialakítása során a tartósságra, a javíthatóságra és a vízáteresztésre, valamint az akadálymentesítésre egyaránt gondoljunk. Semleges színek javasoltak a burkolat kiválasztása során. A járőfelületeket gondos tervezés során kerüljenek kialakításra, hiszen azoknak illeszkedniük kell a zöldfelületek szegélyeihez és a kerítések lábazataihoz.

KÖZTEREK, KÖZPARKOK, KÖZKERTEK

A település azon találkozási pontjai ahol a természethez kapcsolódva, szabadban élhetjük meg a helyi közösséghez való hovatartozásunkat, a közösségi szabadterek. Megjelenésük fokozottan fontos, mivel ezeken a helyeken hosszabban tartózkodunk, ezért ezek a teresedések tervezését szakemberek végzik. A nem megfelelően kialakított tér használata a környezet gyors romlásához vezet. Egy-egy tér kialakításánál fontos felmérni a használók várható szokásait, számukat, a használni kívánt időszakot és jellegét. A tevékenységekhez és a közlekedéshez megfelelő számú és minőségű tereket szükséges biztosítani. A növényfajok megválasztása és ültetése során azok térigényét is figyelembe kell venni, számolva növekedésükkel, egymásra árnyékolásukkal.

Taktaszadán nem található kiemelkedő közpark, de a szerényebb teresedései impozáns kialakításúak. Gondozott, szép köztemetővel, világháborús emlékművel, virágos utcákkal rendelkezünk.

AJÁNLÁSOK: FALUSIAS LAKÓTERÜLET

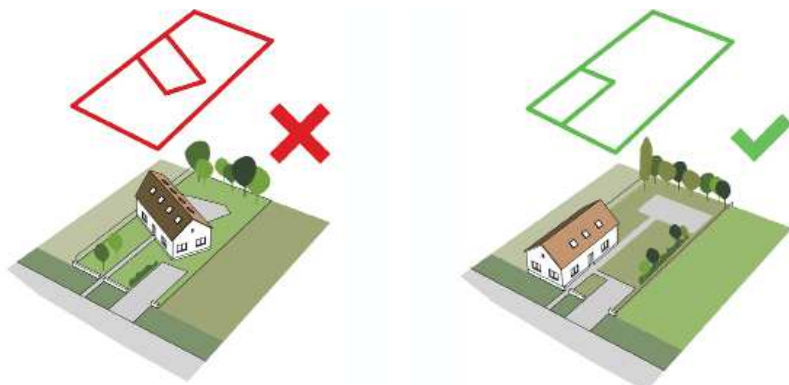
a településképi minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

TELEPÍTÉS

A falusias lakóterületeken a keskeny, kicsi telkeken a házak oldalhatáron állnak, így megmarad egy nagy összefüggő udvar vagy kert a ház mellett, mely lehetőséget nyújt arra, hogy gépjárművel hátra lehessen jutni a ház mellett.

Az ide épülő lakóépület álljon oldalhatáron vagy attól legfeljebb 1 méterre az oldalsó telekhatárral párhuzamosan. Kerülendő a négyzetes alaprajzú épület kialakítása vagy az oldalsó telekhatárral nem párhuzamosan elhelyezett alaprajz.

Az épület utcai homlokzata ne legyen túl széles kialakítású, de amennyiben szélesebb épületet szeretnénk, abban az esetben az utcai homlokzattól hátrébb célszerű húzott keresztirányú épületrész kialakítása. Ez meglévő épületek bővítésénél is alkalmazható. Vigyázzunk, hogy a keresztirányú bővítés ne legyen nagyobb a fő tömegnél. Oldalhatáron álló épület esetén ne alkalmazzunk ormfalat, mivel azzal alapterületet nem nyerünk, ablakot nem lehet rá elhelyezni, és az épület formáját is széttagolttá teszi főlegesen.

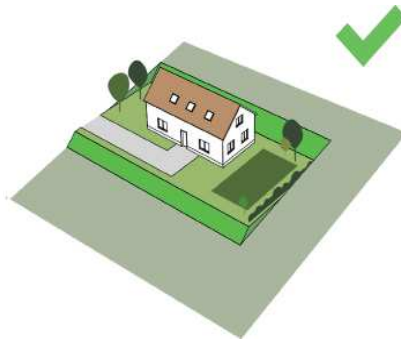
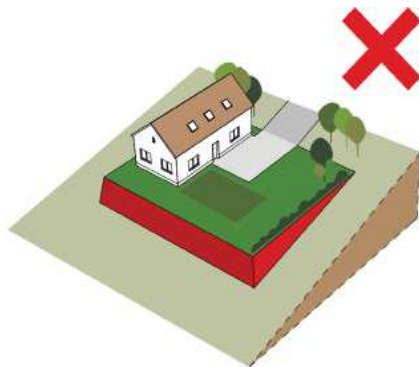
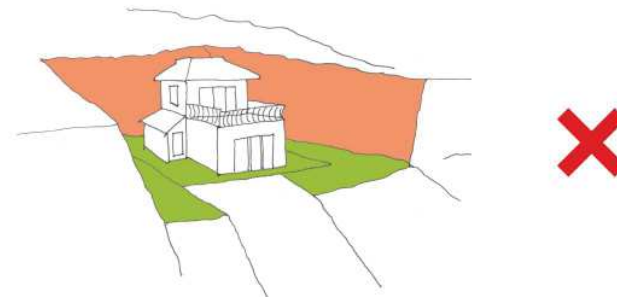

Javasolt az utcafronttól egyenlő távolságra lévő épületek egységes nyugodt ritmusú képeinek alkalmazása.

TEREPALAKÍTÁS

A településen a terepadottságok nem indokolják a terepalakítást, de amennyiben a terepviszonyok igénylik a terepre való illesztéskor megfelelően telepített, terepre ültetett épület alkalmazása.

MAGASSÁG

Az új épületnek finom illeszkedéssel kell beállnia a meglévő épületekhez. A legtöbb épület földszintes kialakítású, van néhány kivétel melyeknek tetőtere is beépített. Meglévő épület bővítésénél valamint új épületek kialakításánál az utcavonalon álló épületrészeknek igazodni kell a hagyományos ereszmagassághoz. (3-4 méter) és gerincmagassághoz (6-8 méter). Amennyiben tetőtér beépítésre kerül sor vagy kerül betervezésre, ebben az esetben az eresz- és gerincmagasság megemelése (0,5-1 méterrel magasabb) elfogadható. Nem elfogadható a meglévő épületek tetőtér beépítése, ha az a földszint fölé térdfal építésével vagy új tető kialakításával, utcafronti homlokzat megemelésével jár.

Javasolt az azonos magasságú épületek egyenletes utcaképének megalkotása. Az újonnan épülő épületeknek a meglévő magassághoz kell alkalmazkodniuk az egységesség érdekében.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A tető hajlásszöge a hagyományos 38° és 45° fok között essen. Sem a több, sem a kevesebb nem kívánatos. A fő tömeghez nem kapcsolódó épületszárnyak, mint például egy hátsó kert felé néző terasz esetén megengedett a 35° -nál alacsonyabb hajlásszögű tető is. A manzárdtető vagy a hozzá hasonló tört lejtésszögű tetők idegenek ebben a környezetben. Tornyok építése a tetőre vonatkozó tetőhajlásszög követelménye, valamint az egyszerű tetőidom miatt nem elfogadható.

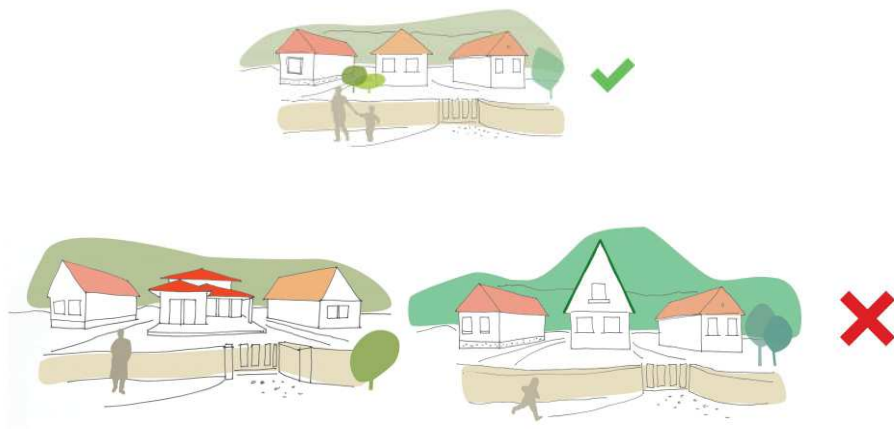

Javasolt a meglévő épülethez való illeszkedés a tetőhajlásszög kiválasztása esetén.

TETŐFORMA

A tetőforma ne legyen túlságosan tördelt, benne ne legyenek ugrások. A legegyszerűbb a nyeregtető alkalmazása, akár csonka konty kialakítással is. A nyeregtető (vagy csonka kontyolt nyeregtető) T vagy L alakú bővítése során is megfelelő. Kerülendők azok a ragasztott épületrészek, melyeket külön szerkezetű tető fed. Általában hagyományos oromfalas (csonkakonttyal vagy anélkül) homlokzatú házak sorakoznak az utcákban.

A háztetőkön nem találhatók kiugró tetőrészek, kiemelt felületek, kutyaólas ablakok, tornyok, melynek megtartása a nyeregtető egységes síkjának megőrzésével lehetséges. Az oromfalas tömegalakítás a tetőtérben lévő bevilágító ablakok elhelyezését teszi lehetővé. A tetősík ablakok ugyanezt a szerepet betöltik. Ezek jó megoldások. Nem javasolt a tetősíkjának megbontását eredményező tetőablakok kialakítása. A kutyaólas ablakok vagy kiemelések alkalmazása elfogadhatatlan. A tornyocskák, díszítő tetőidomok használata szintén nem elfogadható.

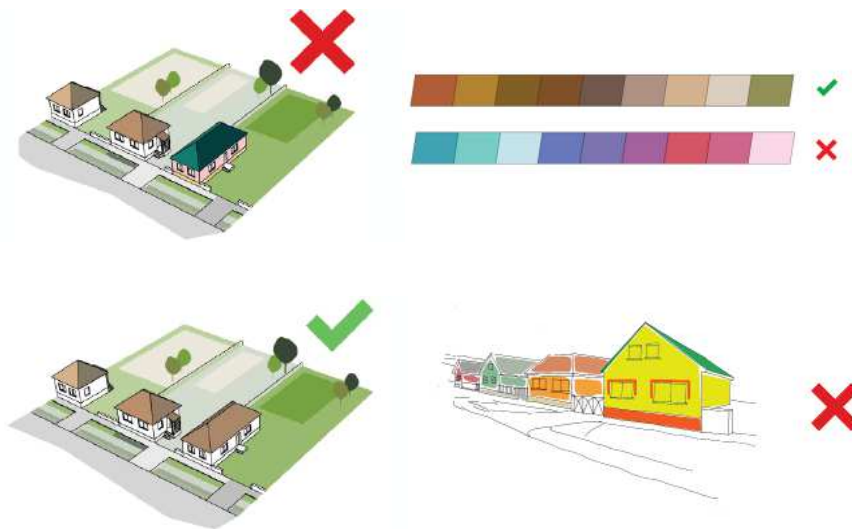

Azonos tetőformájú épületek egyenletes utcaképet alkotnak. Az egységesség érdekében az újonnan épülő házaknak is hasonló tetőformával kell, hogy épüljenek.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT (SZÍN)

A település ezen részein az alkalmazott homlokzati színvilág igen változatos. A környezethez való illeszkedés érdekében érdemes a fehér, tört fehér, a homok- és agyag szín árnyalatait használni, illetve a téglá- és terrakotta vörös színek, a pasztell földszínek, valamint a természetes építőanyagok esetén azok természetes színei alkalmazása a javallott.

Kerülendő az erős, élénk színek használata, illetve a túl sötét és mély árnyalatok sem ajánlottak. Vegyük figyelembe a szomszédos épületek színárnyalatait, és olyan színt használjunk, amely bele illik a településrész utcaképébe.

A kirívó homlokzati színek alkalmazása nem ajánlott. A héjazat színének kiválasztása során az élénk színek alkalmazása nem javasolt, a hagyományos színeket (pl. vörös cserépfedés) válasszuk.

TORNÁCOK

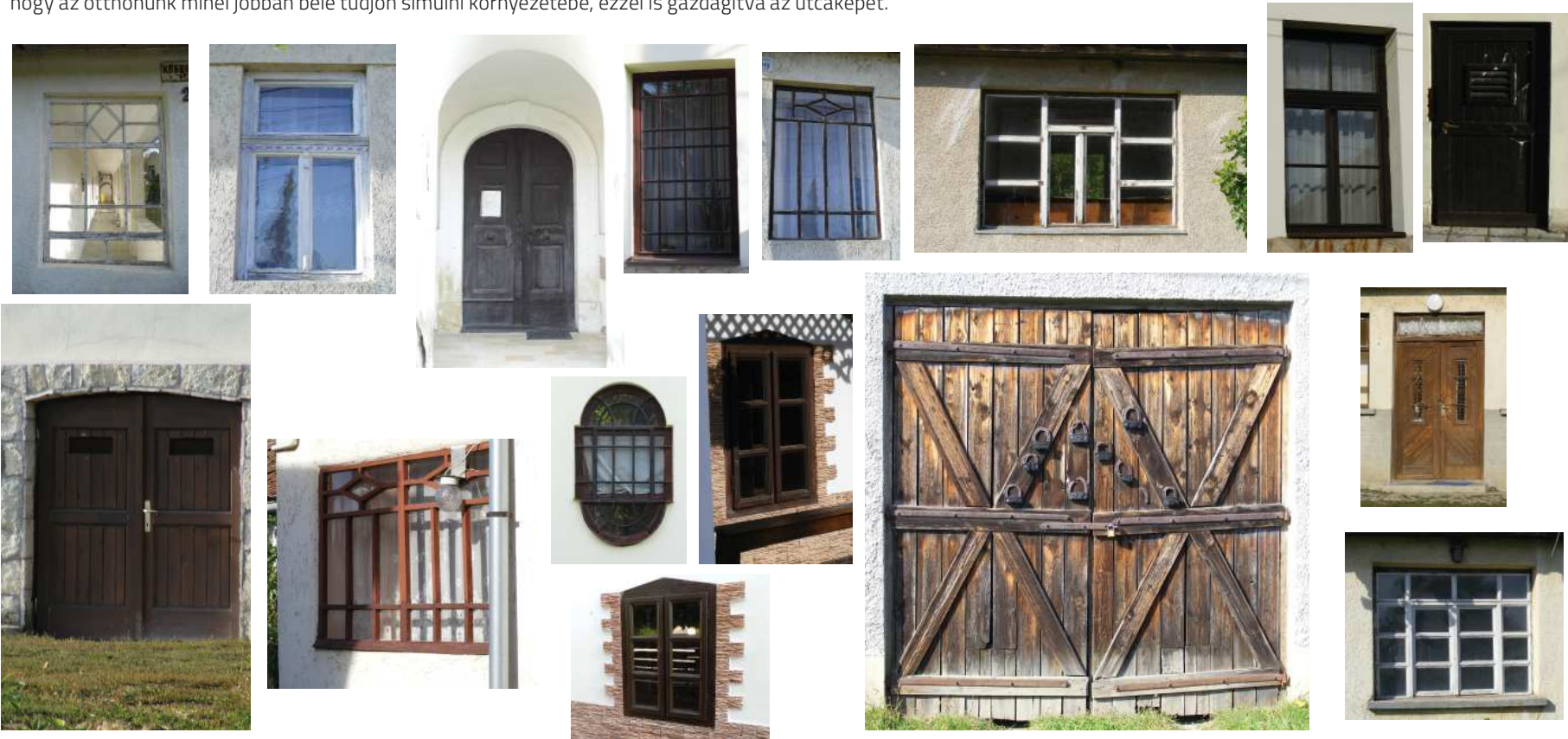
A népi építészet egyik könnyen felismerhető jellegzetes eleme az oldalsó oszlopos tornác, melyből A községben sok példa látható. Ezek a terek készülhetnek az épület anyagából vagy fából. A tornác formájára, kialakítására számtalan példa kínálkozik, településünkön főleg oldaltornác épült. Az arányos tornácos épületek erősítik a község identitását és arculatát. E hagyományt az új családi ház kialakításánál, újszerű átgon-
dolással tovább vihetjük új otthonunkba.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épulettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt. A megkülönböztetett településkarakter nyílászáróiban is eltérő képet mutat, mely sajátosság megőrzése a mi feladatunk is.

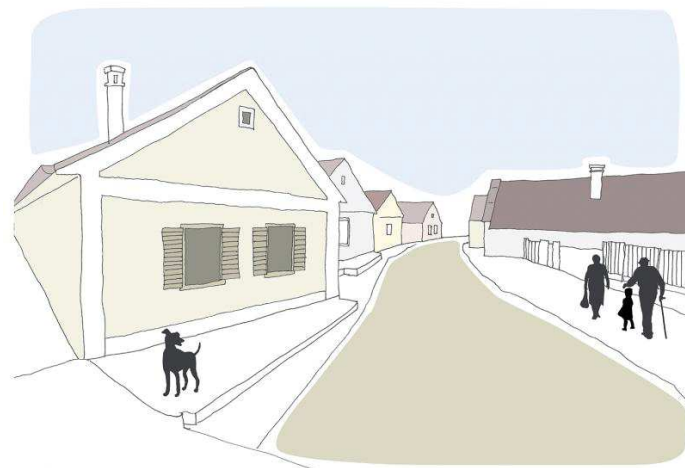
A hagyományos nyíláskialakítás a történeti településrészen jól megfigyelhető: két szárnyú, jellegzetesen két vagy három osztatú ablakok, utcai homlokzaton szimmetrikus kialakítással. A településközpontban hosszanti kialakítású, keskenyebbnek tűnő ablakokat figyelhetünk meg. Új ház építésekor érdemes körüljárni a környéket, és ihletet meríteni, hogy az otthonunk minél jobban bele tudjon simulni környezetébe, ezzel is gazdagítva az utcaképet.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Az épületek vakoltak. A vakolt homlokzati felületeken olykor előfordul csekély tagolás, melyek a homlokzat anyagából készültek. Felújítás vagy új építés esetén a vakolt felületeknek kell a meghatározónak lenniük. A vakolt homlokzatú épületeknél a színek világosak és telítetlenek legyenek. Javasolt a sárgás, barnás, vöröses, szürkés színek tört fehérbe hajlása. Enyhe színbeli eltéréseket alkalmazhatunk a síkbeli kiemelkedések során. Síkban tartott vakolt felületen nem elfogadható az eltérő színekkel való osztás. A vakolat felülete sima legyen, mely kis szemcsenagyságú anyagból készüljön. A durva és erős vakolattextúrák alkalmazása nem ajánlott. Egyéb anyagok alkalmazása a homlokzaton a homlokzat vagy a tömeg tagolásaként jelenjenek meg. A lábazat legtöbbször terméskőből készült, de jó megoldás a zsalukőből vagy talpgerendából készült lábazatok alkalmazása, melyeket vakolni szükséges. A lábazat mindenképpen vakolt vagy hasított kő burkolatú legyen, melynek a téglá bármely természetes színe megfelelő leszámítva a fehér mészhomok tégliát.

A fa szerkezetek szép részletei lehetnek az épületnek, homlokzatnak. A tetőszerkezetek látszó szerkezeti általában festett barna vagy zöld színűek. A rikító színezésű kék, sárga, piros nem elfogadható. Az épülettömeg tagolásával az alárendelt és a fő épülettömeget kiegészítő épületszerkezetek eltérő homlokzati burkolatot kaphatnak. pl.: kő vagy fa burkolatot. A beton, üveg (a nyílászárókon kívül) és fém szerkezetek kerülendők az utcai homlokzaton, a hátsó homlokzatokon is csak kiegészítő termékként jelenjenek meg, kis mennyiségben alkalmazzuk őket.

RÉSZLETEK

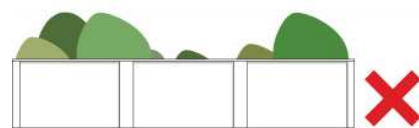
Hagyományos esetben a ház és az esetleges melléképületek az udvar mellé, a telek oldalhatárára épülnek, a lakóépület melletti udvart az utca felé, zárt kerítés és kapu határolja. Ebben az esetben a kertépítésnél a környezetet is figyelembe kell venni, mivel a falusi kert területe a legtöbb esetben kicsi, jellegzetesen az utcafronti rész az, amit fel lehet kertépítésre használni.

A falusias kert kialakításakor bevethetünk olyan cserjéket, amelyek igénytelenek ugyan, de színes virágaikkal tudnak díszíteni, de eltakarják akár a fásszínt is, ami ellenben rontana az összehatáson. A bokrok a falusi kert természetes ökológiájában nagyszerűen tudnak beilleszkedni, s folyamatos zöldjükkal életet visznek az egész portára, udvarra.

KERÍTÉSEK, TÉRFALAK

A falusias településrész jellegzetes kerítései vasvázaz, csővázaz, valamint csömöszölt beton változatosságát ötvözik. Napjainkban is ezzel váltják fel a még meglevő hagyományos kerítésváltozatokat. Századunk első felében gyakori volt, de ma már alárendeltebb szerepe van a dróthálóból faoszlopokra feszített kerítéseknek. Ez az egyszerűség váltotta fel a különféle, kifejezetten gazdasági rendeltetésű (kerti, szőlőbeli, gyümölcsösbeli parcellák stb.) kerítéseket. Újabban a legkülönbözőbb anyagokból készült kerítések bizonyos fokú fényűzés, státusszimbólum jelleget öltöttek.

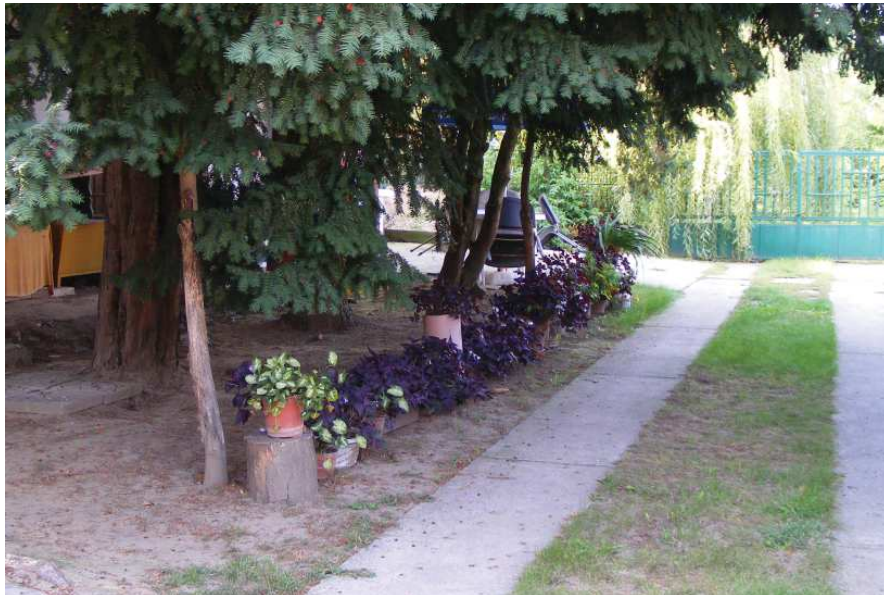

KERTEK

A falusi kert idillikus hangulatú, elsősorban, amennyiben megvan hozzá a megfelelő környezet, a fehérre meszelt ház fala, a fakerítés, mind alakítja a kertépítés során használt növények színvilágát. Innen kiindulva előnyös, ha a ház tövében élénk színű virágok nyílnak, színek szerint vegyítve. A ház elé, a szimmetrikusság tartása miatt, középre kerülhet egy rózsaágy. A falusias kertépítés során nagy szerep jut az évelőágyaknak, mint: lángvirágok, kerti violák, szarkalábak, továbbá alacsony növekedésű félcserjék, például zsálya, rozsmaring és ruta.

A ház végében legalább egy terebélyes almafa, vagy gesztenyefa árnyékában felüdülés a forró nyári napokon a vendégekkel elüldölgélni. A falusi kertépítésnek egy másik, ökológikus hatása, hogy a madarakat, rovarokat, (értjük ez alatt a lárvából kikelő lepkéket, pillangókat) megtelepedésre bírják a növényzet és a fák. A falusi kert kialakításának akkor van létjogosultsága, ha a lakókörnyezet egésze rusztikus. A falusi kerthez falusi, falusias ház, (részben) falusi jellegű életmód is kapcsolódik. A hagyományos falusi és kisvárosi ház telkének beépítéséhez és használatához szervesen hozzátartoznak a gazdasági funkciók. A porta fontos tartozéka, szinte a lelke az udvar, és sokszor a kert is. A tulajdonképpeni parasztkert csak az utca felé néz, és így területe többnyire kicsiny is. A cserjék minden kert szürke eminenciásai. Remek háttérrel adnak, kiemelik a szoliterek szépségét, és például jótékonyan eltakarják a sufnit. A falusi kertek cserjéi zömmel igénytelenek, mégis mutatós virágaikkal, termésükkal, vagy éppen örökzöld leveleikkel emelik a kert szépségét.

A bokrok a táj természetes ökológiájába illeszkednek. Azokat hagyjuk meg, vagy ültessünk, amelyek amúgy is jellemzőek a tájra. Házunk bejáratához, ablakunk közelében, teraszunk előtt helyet kaphat a babarózsa, gyöngyvessző, japánbirs. Zárhatjuk kertünk végét orgonabokrokkal. De nincs parasztudvar bodza vagy éppen levendula nélkül sem.

UTCÁK

Egy település, településképi javításához, karbantartásához sokszor nem szükséges nagy beavatkozás. Egy megfelelő fenntartás látványos változást jelenthet, mint a nem használt közterületi elemek átalakítása, újrahasznosítása, esetlegesen szükségszerű elbontása. Egy falusias kép megtartásához elengedhetetlenek a növények ültetése.

Egy fasor jóval több, mint egy utca zöld térfala: a fasorok legtöbb esetben a települések fő zöld tömegét alkotják, összekötik a zöldterületeket, szakszerű utcafásor hálózat kialakításban kondicionálják és élhetővé teszik a lakosság mozgásterét. A fásítási terv készítése vagy fasor megújítás tervezése rendkívül sok szempontot sorra vevő tájépítészeti feladat. A fasorok a településépítészeti zöld hálózatai, melyek a tájépítész szakági tervezésben nélkülözhetetlen, a növényállomány kialakításában a településépítész terén. A növényzet a közterületek alapvető alkotója, élhetővé ezek parkosítás és utcafásítás révén válnak. Önmagában kevés a fajok botanikai ismerete, vagy a várostervezés épített és művi elemeihez kötődő szaktudás: utcafásítási terv készítés során mindezeket a tájépítész együttesen alkalmazza.

Az utcakép legmarkánsabb élő elemei a magasra növő fás növények. Több azonos faegyed sorba ültetése, azaz fasor esetén viráguk, levelük, termésük, lombszínük, ág szerkezetük, lombformájuk alapján az utcakép jellegzetes karakterének meghatározóivá válnak. A járőfelületek, burkolatok kialakítása során a tartósságra, a javíthatóságra és a vízáteresztésre, valamint az akadálymentesítésre egyaránt gondolunk. Semleges színek javasoltak a burkolat kiválasztása során. A járőfelületeket gondos tervezés során kerüljenek kialakításra, hiszen azoknak illeszkedniük kell a zöldfelületek szegélyeihez és a kerítések lábazataihoz. A közterek és közparkok átmenetet képeznek és teremtenek kapcsolatot a magántelkekkel. A falusias részen, az utak, járdák megfelelő vízelvezetése alapvető és elengedhetetlen a településképi megvalósításában.

KÖZTEREK, KÖZPARKOK, KÖZKERTEK

A falusi köztér vizsgálatához két fogalom értelmezése elengedhetetlen: a falu és a köztér. A közterek alakítása a helyi közösség bevonásával, a velük való tervezés és a közösségi megvalósítás részét képezik. A közteret mindig városi kontextusban említi a szakirodalom.

Ennek persze kézenfekvő oka a településformák közti különbség, a vidék és város szerkezeti és használati különbözősége. A városok esetében egyértelmű a köztér megléte és szerepe, addig a falusi közegben ez nem annyira evidens. A városok szerkezetében, az utcák szövetében tisztán felismerhető a hétköznapi járó-kelő számára is a jellegzetes, óriásparkokként kialakított városi tér.

A faluban már nem ilyen általános közteret definiálni. Régen, mikor a falvak kifejezetten agrárfunkciójú települések voltak, akkor is formálódott tér a helységben. A falvak többségében építettek templomot, és ennek előterében vagy közvetlen környezetében kialakult egy kisebb tér, ami ha csak hetente egyszer is, a mise előtt és után, de találkozásra, beszélgetésre szolgált, helyet teremtett a közösség számára.

Mára már a falusias településképben is fontos szerepet játszanak a közterületek. A településrendezési terv kialakításában meghatározott a zöldövezet, amihez szintén alakítják a parkokat, közkerteket.

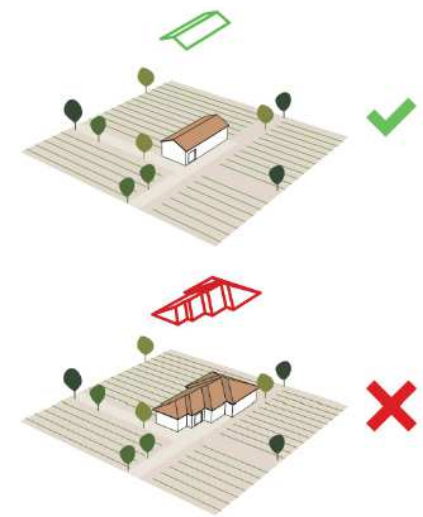
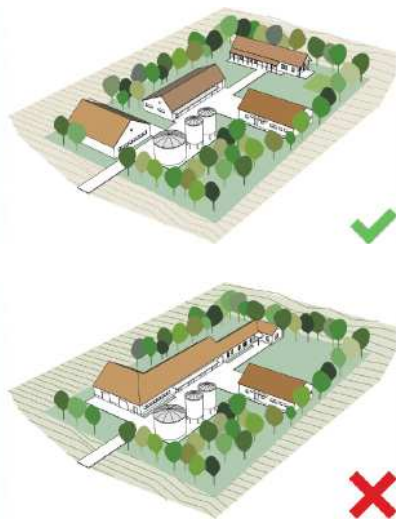
AJÁNLÁSOK: GAZDASÁGI TERÜLET

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató. Ipari, gazdasági tevékenységet lakóterületen csak kivételes esetben, alapvetően a lakosság alapfokú ellátása céljából végezzünk.

A tevékenység fajtája a szomszédok zavarását ne okozza, a lakóterületi együttélés normáinak betartására legyen alkalmas. Nem alkalmas lakókörnyezeti integrálásra a zajos, bűzös, jelentős ügyfélforgalommal járó stb. problémás tevékenység, ezek megvalósítására erre a célra a közigazgatási területen kijelölt egyéb övezeteiben van lehetőség.

Ipari, gazdasági tevékenység céljára a település mezőgazdaságilag kevésbé értékes, alacsony termőképességű területeit kell igénybe venni, illetve meg kell vizsgálni a település barna-, illetve rozsdá övezeteinek hasznosíthatóságát. Tapasztalt tervezőt vegyünk igénybe az elképzelésünk megvalósítására, aki a gazdasági létesítmények, ipari területek vonatkozásában megfelelő referenciával rendelkezik.

Az új gazdasági épület igazodjon volumene és kiterjedése vonatkozásában a környezetéhez. Fontos az illeszkedés vagy arányos illeszkedés. Az ipari, gazdasági épületek többnyire a technológia, a racionalitás, a gazdaságosság által meghatározottak, azonban ezek a létesítmények is formálhatók, gazdagíthatók. Az előbbiek érvényesek a tömegformálásra, a lapos-, vagy magastető kiválasztására, homlokzati anyaghasználatra, a színekre stb.

A telephelyek kialakításánál fordítsunk figyelmet a főépület utcafronti homlokzatának egyszerű építészeti gazdaságára, mely ez által igényessé teszi épületünket. Fontos szerep jut, kiemelt figyelmet kap az utcafronti kerítés, a porta, valamint a személy- és ipari kapuk, nem utolsósorban a reklámfelületek, feliratok elhelyezkedése és kialakítása.

A fogadó övezet kialakításánál az igényes térburkolat, zöldfelület, reklámok szebbé teszi telephelyünket.

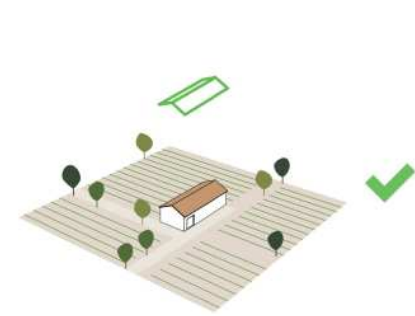
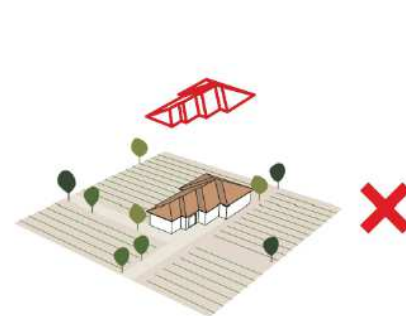
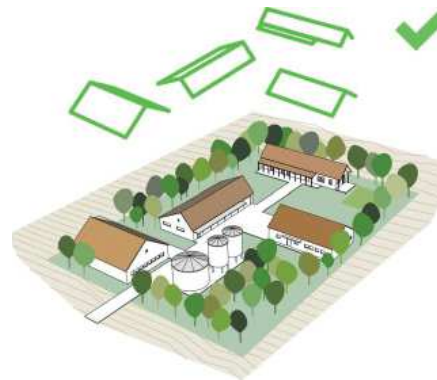
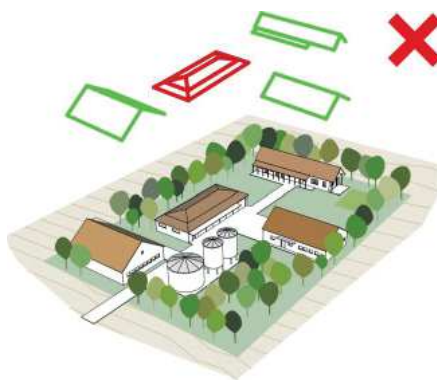
Az irodai funkcióval ellátott épületrészekkel kapcsolatosan a fizikai dolgozókat kiszolgáló helyiségek esetében az épületek igényesebb kialakítására törekedjünk. A szociális épületrész teljesen takarhatja az egyszerűbb karakterű épületszárnyat.

Az ipari, gazdasági épületeknél, létesítményeknél is fontos a zöldfelületek, fasorok, árnyékolók stb. alkalmazása.

A felsoroltak alkalmazása a meglévő nem különösebben esztétikus telephelyek esetében is alkalmazható a telephely arculatának gazdagítására, javítására, néhány esetben az épület, épületrész takarására.

A telken található gazdasági, szociális és lakóépületek összevonása nem javasolható, ha azt a technológia nem indokolja. Pavilonos elrendezés javasolt. A major, a tanyalakó funkciójú épületei a hagyomány szerinti formákat, színvilágot követve illeszkedik a külterületi tájba. A külterületeken kiemelkedően fontos a szélvédelem, ezért a külterületi épületeket védendő sok fa telepítése szükséges, a kevés fa nem tudja ezt a szerepet betölteni.

AJÁNLÁSOK: BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Tanyák, majorok építésénél biztosítani kell a tájba illesztést megfelelő, lehetőleg pavilonos (nem tömbösített) telepítési koncepcióval, természetes tájba illő anyaghasználat, egyszerű építészeti tömegformálással, magastetős kialakítással, a területen jellemző természetes anyagú fedési móddal.

Kerítések szükségessége esetén természetes, lehetőleg faanyagú megoldások a kedvezőek, fonott vagy egyéb természetes anyagú, illetve fa betétmezőkkel.

Meg kell ismerni és be kell tartani a védett területekre vonatkozó kezelési tervét, területi ajánlásait.

Valamennyi alkalmazott eszközzel törekedni kell a tájkarakter megőrzésére, a növény-, és állatvilág indokolt védelmére, zavarásának, megváltoztatásának elkerülésére.

Taktabáj település jelentős nagyságú külterületi termőföldjei hagyományosan szántóterületként, gyümölcsösökként hasznosítottak. Erre vonatkozóan a következő ajánlások érvényesek:

- A talaj, mint a növényzet egyik alapvető élettere, a legfontosabb természeti erőforrások közé tartozik, melynek védelme különösen fontos Magyarországon, mivel az ország területének kb. 50%-án szántóföldi művelés folyik. A mezőgazdasági művelés alatt álló területeken az intenzív talajművelés igen súlyos talajerózióhoz, talajtömörödéshez, a biodiverzitás csökkenéséhez, valamint a bemosódott növényvédőszerkelet által a felszíni, felszín alatti vizek szennyeződéséhez vezethet.
- Olyan talajkímélő művelési módokat kell alkalmazni, amelyek a talaj erózió és defláció elleni védelmét, a talajszerkezet és -nedvesség megőrzését, a talaj szervesanyag tartalmának növelését, a talajélet védelmét célozzák meg. A talajerózió és a különböző művelési rendszerek összefüggéseit vizsgáló kutatási eredmények alapján elmondható, hogy a kímélő művelés világszerte hozzájárult a talajerózió csökkenéséhez.
- A természetközeli élőhelyek szomszédságában a természetvédelmi érdekeket szem előtt tartó hagyományos művelési módok, gazdálkodási formák részesítendőek előnyben. A mezőgazdasági szennyező források mennyiségét csökkentve hozzájárulhatunk a természetközeli élőhelyek megőrzéséhez.
- A helyi tájhasználatra jellemző művelési ágak megtartására és fejlesztésére, a hagyományos tájszerkezet megőrzésére, illetve visszaállítására kell törekedni.

Általánosságban elmondható, hogy a természeti állapot megőrzésére, illetve javítására kell törekedni. Ösztönözni kell a hagyományos növényi kultúrák termesztését, valamint a biogazdálkodás megteremtését.

JÓ PÉLDÁK: ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

Ezen az épületen a természetes anyaghasználat a kiemelkedő. A házban látható faburkolás, fa nyílászárók teljesen harmóniában állnak a kerítéssel. Az épület homlokzata is egyedi a településen.

A két alsó képen látható épületeken a színek árnyalatukban térnek csak el egymástól, beleértve a homlokzaton lévő burkolatot is, így egy egységes felület jött létre. Az épület teljes összhangban áll a település utcaképével.

Javaslatok:

- Tetősíkban tökéletesen illeszkedő napelemek, színben, felületben is a lehető legkevésbé feltűnő megoldás.
- Jó megoldás lehet, a főépület megjelenést eredeti, tiszta mivoltában meghagyva, a napelemek az épület mögötti melléképületen kerüljenek elhelyezésre.
- A parabola antenna a lehető legeldugottabb helyen kerüljön elhelyezésre, például a kémény mögött kevésbé látható.
- A kémények épp úgy az épülethez tartoznak, mint a többi szerkezet, ne feledkezzünk hát el annak megtervezéséről! Figyeljük meg a környék kéményépítési hagyományait, ne használjunk tájidegen elemeket.
- A klíma kültéri egységet rejtett kialakítással, vagy a főépület mögött javasoljuk elhelyezni.
- Az épületek felújítása során komplex felújításra törekedjünk, tehát a homlokzat burkolással egy időben javasolt a nyílászáró csere és a tetőhéjzat cseréje is.

KITEKINTÉS – NÉHÁNY JÓ PÉLDA HELYBEN ALKALMAZHATÓ SAJÁTOS ÉPÜLETRE, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETRE

Jelen munkarészben olyan épületekre, épületrészekre láthatunk jó példákat, melyek a település jövőképeének kialakítása során lehetnek meghatározóak. A településen bizonyos részein van lehetőség a mai kortárs, modern építészeti elemeivel felruházott lakóépületek elhelyezésre.

Fontos azonban, hogy új házunk tervezésekor vegyük figyelembe környezetünket. Figyeljünk a telkünket körvevő lakóépületek magasságra, tetőformájára, telepítésére. Azonos magasság, formavilág megtartása mellett alkalmazhatunk olyan modern épületmegoldásokat, melyek modern külsővel ruházzák fel épületünket.

Jelen épületeken alkalmazott homlokzati anyagok, a kert felé néző hátsóterasz és az egyedi homlokzatkialakítás jó példaként szolgálhat a modern, letisztult építészetet kedvelők számára.

Napjainkban sok szó és politikai nyilatkozat hangzik el a falu, a vidék gazdasági, társadalmi felemelésének szükségességéről. Szándék és ígérek vannak a gazdasági támogatásra, a biztonságos élet megteremtésére, a hagyományok megbecsülésére. A falu problémái e területeken égetően sürgős beavatkozásokat követelnek. Így remény van arra – ha ez a remény egyelőre nélküli is a megvalósítás biztosítékait – de remény van arra, hogy a falu visszanyeri évezredek küldetését, ami a föld megtartása és megművelése; a falu visszaveszi nemzetmegtartó képességét, ami az ország számára népesedési és szellemi aranytartalék; és a falu újratekinti hagyományait, ami egészséges közösségeket jelent a hit, az önérték és az összetartozás érzésének újraépítésével. Ha a reményt valami isteni lélekerősítéssel határozott céllá lehet erősíteni, akkor a fejlődés a vidék természetes gazdálkodásának újraépítésével kezdődik. Majd a sorvadó falvak újranevelésével folytatódik, s nem utolsó sorban a közösségek, a falukosság szellemi, szakrai, kulturális egyesítésével válhat teljessé.

Javasoljuk a felújítások terén a helyi elit irányításával az épületek pusztaság karbantartása egy olyan szociális program lehetne, amely néhol már elindult (például Terény erre ragyogó példa, vagy a Tolna megyei Závod). Egy-egy helyi vezető, építész, értelmiségi a falufejlesztést arra építi fel, hogy „dolgozzunk a házunkon”. Ez régen természetes volt, de most újra fel kell hívni rá az emberek figyelmét. Ha nincsen más munka, a házakon és a házak körül mindig akad tennivaló.

JÓ PÉLDÁK: SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

A település arculatának kialakításában nagy szerepe van az utcák megjelenésének, küllemének is.

Az utcaképet nagymértékben meghatározza a hirdetőtáblák, reklámfelületek megjelenésének módja.

Ezeknek a tábláknak a célja elsősorban a figyelemfelkeltés, ezért sokszor élénk színekkel vagy túlzottan nagy méretű táblák kihelyezésével próbálják ezt elérni.

Az információ közlését kreatív módon, a környezethez jobban illeszkedve is megtehetjük.

A település központi részein a reklámhordozók kihelyezésekor törekedjünk arra, hogy az alkalmazkodjon az épület jellemzőihez, anyaghasználatához, színeihez.

A település egyéb területein csak a szabályozás szerinti reklámhordozó helyezhető el, itt szintén elengedhetetlen a megfelelő anyaghasználat. Az egységesen megtervezett tájékoztató táblák a település arculatának pozitív megjelenését segítik.

Az egyedien kialakított, fafaragott oszlopokon álló hirdetőtáblák, üdvözlőtáblák feldobják a településképet.

Az épület homlokzatán elhelyezett reklámfelületek, hirdetőtáblák, cégerek harmonizáljanak az épülettel, színben válasszunk semleges árnyalatokat, földszíneket.

Az igényes, rendezett utcaképhez hozzátartozik az is, hogy hogyan jelennek meg a különböző feliratok, jelzések az épületek homlokzatán. A feliratok megtervezésekor törekedjünk a homlokzat színével harmonizáló betűszín választásra. A felirat stílusa, betűtípusa, sajátos kialakítása figyelemfelkeltő, magára vonzza a tekintetet.

Az egyedi készítésű utcanév táblák szintén emelik az adott utca képét. Nem javasoljuk a rikító, színben, anyagában és formájában nem odaillő táblák használatát. Ajánlott a természetes alapanyagokból készült, az épület homlokzatával harmonizáló táblák kihelyezése.

Pozitív példák, egyedi ötlet alapján megvalósított utcanév táblák, hászámok, melyek feldobják az épület homlokzatát.

A kastély mögötti kis közteret és a sportpályát köti össze ez a híd.

IMPRESSZUM

TAKTABÁJ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

taktabaj.pol.hiv@gmail.com

3926. Taktabáj, Kossuth u. 1.

Telefon: 06-47-586-401;

Polgármester: Virág Zoltánné

taktabaj.pol.hiv@gmail.com

Főépítész: Dudás Ede István

dudas.ede1@t-online.hu

SZERKESZTETTE: NYÍRSÉGTERV KFT.: Dudás Ede István, Feketéné Varga Emese

SZÖVEG: NYÍRSÉGTERV KFT.: Dudás Ede István, Feketéné Varga Emese

FOTÓ: NYÍRSÉGTERV KFT.: Dudás Ede István, Feketéné Varga Emese, Fekete Róbert

BORÍTÓ: NYÍRSÉGTERV KFT.: Dudás Ede István

GRAFIKAI TERVEZÉS: NYÍRSÉGTERV KFT.: Dudás Ede István, Feketéné Varga Emese

BETŰTÍPUS: Titillium

Készült Magyarország kormánya megbízásából a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvényhez kapcsolódóan.

Építészeti útmutató ábrái: LECHNER Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft.

A kézikönyvben felhasználásra került a

- Taktabáj Község honlapján megtalálható szövegrészek a településről,
- Wikipédia honlapján megtalálható szövegrészek a település közigazgatási területéről,
- Szent István Egyetem Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet: A „Taktaköz” Érzékeny Természeti Terület bevezetését meg-
alapozó vizsgálatokból kivett szövegrészek,
- Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, Teleki László Alapítvány kiadásában: Magyar régész az ezredfordulónból kivett
szövegrészek,
- Magyarországhely minta arculati kézikönyv egyes szövegbetétjei.

Taktabáj, 2017.

